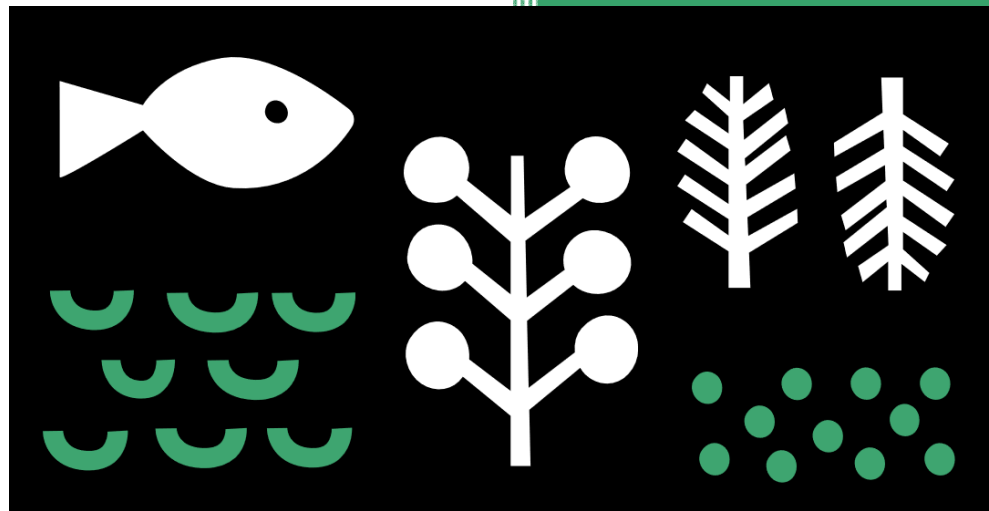

OSAVUOSIKATSAUS 1-8/2023

Talousarvion toteutuminen tammi-elokuulta 2023

Kunnanhallitus 23.10.2023

ARVOT

—

Hirveen tulevaisuustaitoinen

Hirveen rohkee

Hirveen arvostava

Hirveen ketterä

Hollola

Sisällysluettelo

Kunnanjohtajan katsaus	3
Yleinen taloudellinen kehitys	5
Väestön kehitys	5
Työttömyyden kehitys	6
Henkilöstö	8
Talousarvion toteutuminen	9
Verorahoituksen kehitys	9
Hollolan kuntastrategian toteutuminen.....	12
Palvelualueittaiset toteutumat	22
Kunnanhallituksen alaiset yksiköt	22
Hyvinvoinnin palvelualue	27
Elinvoiman palvelualue.....	31
Maksuvalmius ja lainat	35
Talousarvioon tehdyt muutokset	35
Talousarvion muutosaineet.....	36
Investoinnit.....	36
Tilinpäätösennuste	36
Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen	37
Konserniyhtiöiden tuloslaskelmat	38
Hollolan Asuntotalot Oy	38
Riskien hallinta, Hollolan kunnan strategiset riskit	46

Kunnanjohtajan katsaus

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma hyväksyttiin yli kaksi kuukautta vaalien jälkeen, kesäkuun loppupuolella. Hallitusohjelma tavoittelee kriisinkestävää yhteiskuntaa, jossa työnteko ja yrittäminen kannattavat, asuinpaikasta riippumattomat palvelut turvataan ja kaikista pidetään huolta. Hallituksen talouspolitiikka nojaa kannustimien ja ostovoiman vahvistamiseen, työllisyysasteen nostamiseen sekä Suomen velkaantumisen taittamiseen. Kuuden miljardin euron sopeutusohjelman kohdennuksia kuntiin pelättiin, mutta suoria leikkauksia ei toteutunut. Sen sijaan kuntien valtionosuuksia vähennetään opetus- ja kulttuuriministeriön kautta mm. vapaan sivistystyön osalta ja valtionosuuksiin kohdennetaan ns. indeksijarru eli indeksikorotuksia ei toteuteta. Lisäksi pienennetään kunnille maksettavia kotoutumiskorvauksia ja työllisyysmäärärahoja.

Kesäkuussa Päijät-Hämeessä palattiin kahden työllisyysalueen valmisteluun. Hollola toisena vastuukuntana otettiin lähtökohdaksi. Päijät-Hämeen yhdeksän kuntaa käsitteli elokuussa yleisperiaatteet Hollola-vetoiselle työllisyysalueelle, jonka pohjalta valmistelua yhteistoimintasopimuksen ja järjestämissuunnitelman osalta jatkettiin.

Kunnan talous on kehittynyt suotuisasti vuonna 2023. Verotuloja arvioidaan kertyvän 1,4 miljoonaa euroa ennakoitua enemmän. Merkittävä osa tulojen kasvusta selittyy eläkeläisten (indeksikorotus) ja palkansaajien (5,5 prosentin) tulokasvulla. Myös kunnan työllisyys on kehittynyt myönteiseen suuntaan, elokuun työttömyysaste oli Hollolassa 6,5 prosenttia, matalin Päijät-Hämeessä. Kanta-Hämeen kuntien keskiarvo on 8,6 prosenttia. Päijät-Hämeen kuntien keskiarvo on 12 prosenttia. Valtakunnallinen keskiarvo on 11,1 prosenttia, työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta.

Strategisten ohjelmien toteuttaminen eteni. Useita ohjelmien toteuttamiseen liittyviä henkilöstörekrytointeja on tehty, mm. osallisuuskoordinaattori ja suunnittelija ovat aloittaneet työnsä. Vetovoimaiset yritysalueet-toimenpidesuunnitelma ja markkinointistrategia esiteltiin kunnanhallitukselle.

Toukokuussa kunnalle kohdistettiin tietoturvaloukkauksen vuoksi korvausvaade. Tapahtunut vahinko tutkittiin ja se aiheutti kunnan toimintaprosessien uudelleenarvioinnin ja merkittävän lisätyöpanoksen julkisten/ei julkisten tietojen käsittelyn ja asiakirjahallinnan vuoksi.

Hollolan kunnan omistaman sote-keskuksen myyntiä selvitettiin alkuvuoden aikana, mutta kesällä todettiin markkinatilanteen olevan epäsuotuisa myynnille, koska potentiaaliset ostajat ovat epävarmojen koronäkymien vuoksi varovaisia.

Hollolan kunnan ja WasaGroup Oy:n kuntakeskuksen hankkeen valmistelu eteni. Hollolan Asuntotalot Oy:n rooli vuokra-asuntojen edelleen vuokraajana ja riskin kantajana linjattiin. Riskinkantoa vastaamaan osoitettiin KOy Harmaalepän myyntitulot 1,5 miljoonaa euroa. WasaGroup Oy neuvotteli etenemisen ehdoksi asetun toisen tontin toteuttamisesta Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän kanssa yhteisöllisen asumisen kohteena.

Hollolan kunta liittyi syksyllä 2022 MOTIVA:n energiasäästökampanjaan. Taustalla oli huoli energian riittävyydestä. Toimenpiteiden tavoitteena oli säästää 2400 MWh (15 prosenttia) vuodessa. Vuoden aikana 9/2022–8/2023 kunta saavutti normeerattuna 3639 MWh (152 prosenttia) ja ei normeerattuna 3900 MWh (163 prosenttia).

Kuntien rahoituksellinen epävarmuus sote-uudistuksen jälkeen jatkuu edelleen. Loppukeväästä annettiin uusi asetusluonnos koskien lopullisia siirtolaskelmia ja niihin tehtäviä mahdollisia oikaisuja. Elokussa julkistetuissa uusimmissa sote-laskelmissa Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kirjaama 20 miljoonan euron palkkaharmonisaatiovaraus Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän tilinpäätökseen oli kirjattu Hyvinvointialueen tu-

Hollola

loksi ja kuntien valtionosuusvähennykseksi. Kunnat eivät varausta tilinpäätöksiinsä tehneet, koska kokonaiskustannuksista ei ollut tietoja eikä palkkaharmonisaatiokustannusten näin ollen katsottu eräänntyneen. Palkkaharmonisointiratkaisun keskeneräisyys luo merkittävän riskin kunnan talouteen niin kauan, kunnes kysymys on lopullisesti ratkaistu.

Taloussnäkymät heikentyvät kesän jälkeen. Taantuma on ennusteiden mukaan siirtymässä ja pitkittymässä ensi vuoden puolelle. Rakentaminen on pysähtynyt, uudishankkeet ovat jäissä ja rakennusyhtiöt vaikeuksissa. Kuluttajien luottamus on heikentynyt samaa tahtia huonontuneiden talousuutisten kanssa. Tilanne siirtyy kulutukseen ja vaikutukset voivat olla laaja-alaisemmat. Taloussnäkymien heikentyminen heijastuu myös kuntatalouteen. Sote-uudistuksen jälkeen talouskasvun hidastuminen ja verotulojen kasvun hiipuminen heiluttaa kuntatalouden tilaa aikaisempaa voimakkaammin.

Hollolassa 2. lokakuuta 2023

Päivi Rahkonen
Kunnanjohtaja

Yleinen taloudellinen kehitys

Vuonna 2022 Venäjän laajennettuaan hyökkäystoimiaan Ukrainassa, koronasta toipuvat kansantaloudet kohtasivat uusia haasteita kiihtyvän inflaation ja yleisen epävarmuuden kautta.

Vuoden 2023 alusta inflaation vastaisiin toimiin liittyneet keskuspankkikorkojen nostot jatkuivat ja osataan hidastivat talouden toipumista. Inflaatiohuolet jatkuivat koko tarkastelujakson ajan ja vasta syyskuun aikana saatiin ensimmäisiä merkkejä mahdollisesta inflaation kiihtymisvaiheen hiipumisesta Euro-alueella. Yleinen näkemys markkinoilla alkoi kesän aikana jo odottamaan korkojen nousun taittumista, mutta paluuta ns. nollakorkojen aikaan ei enää odoteta. Tätä kirjoitettaessa odotuksissa on vakiintuminen 2–4 prosentin vuosikorkojen tasolle.

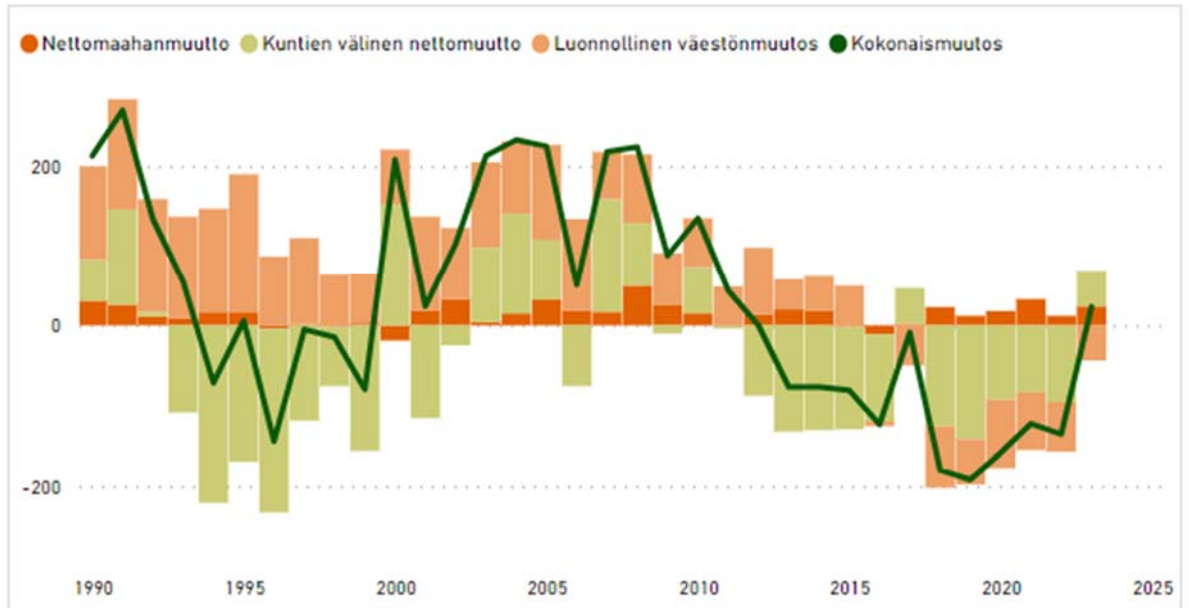
Kotimainen inflaatio on osoittanut taittumista jo ennen kesää, mutta Euro-alueen korkotaso ei tue kansantalouden elpymistä. Suomessa talouden hiipuminen on näyttäytynyt erityisesti rakennusalalla, jossa tulevaisuuden näkymiä pidetään todella heikkoina. Konkurssien määrän odotetaan nousevan merkittävästi kuluvan vuoden aikana, jatkuen pitkälle ensi vuoteen. Kunnallisen työehtosopimuksen kautta palkkakustannukset noussevat odotettua enemmän ja kesäkuussa maksettu kertakorvaus näkyikin kunnan kustannusten kehitymisessä.

Hollolan kunnan alueella taloudellinen toimeliaisuus on pysynyt yleisesti tyydyttävänä ja verokertymän odotetaankin ylittävän talousarvio-odotukset. Valtionosuuksien leikkaus Hyvinvointialue-uudistukseen liittyen on kunnan pitkän ajan suunnittelun kannalta haasteellinen. On odotettavaa, että valtionosuuksia leikataan lisää vuoden 2022 sote- ja pela-tilinpäätösten varmistumisen kautta. Valtionvarainministeriön ennakkotieto tarkoittaisi toteutuessaan Hollolan kunnalle merkittävää tulojen alenemaa tulevina vuosina, Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän vuodelle 2022 tekemän palkkaharmonisointivaruksen kautta. Vuoden 2024 talousarvion laadinnan yhteydessä, kunnan tulee ottaa kantaa myös Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän palkkaharmonisoinnin loppuunsaattamisesta kunnalle aiheutuvat mahdolliset toteutuvat tulevat kustannukset ja valtionosuusvaikutukset.

Väestön kehitys

Hollolassa oli heinäkuun lopussa 22 985 asukasta, väkiluku on kasvanut vuoden vaihteesta 42 henkilöä. Vuonna 2022 väkiluku pieneni 150 henkilöä (-0,6 prosenttia) edellisestä vuodesta. Väestön määrän kehityksen trendi on ollut laskeva vuodesta 2012 alkaen, jolloin Hollolassa asui 24 150 henkilöä. Kuolleisuus on ollut syntyvyyyttä suurempaa vuoden 2016 syksystä alkaen. Vuoden 2023 toisella neljänneksellä kuntien välinen muuttoliike kasvatti väkilukua 45 henkilöllä. Luonnollinen väestön muutos heikensi väkilukua kuitenkin 44 henkilöllä. Maahanmuutto kasvatti väkilukua 24 henkilöllä.

Muuttoliike yleisesti: Nettomuuton (tulomuutto miinus lähtömuutto) ja luonnollisen väestönlisäyksen (syntyneet miinus kuolleet) vaikutus kunnan väkiluvun muutokseen.

Työttömyyden kehitys

Ulkoiset uhkakuvat pahenevat ja talvesta ennustetaan vaikeaa erityisesti rakentamisen toimialalla. Tämä ei näy Hollolan osalta vielä niin lomautettujen eikä työttömien luvuissa. Molemmat laskeneet viime kuusta.

Hämmentävää on tietysti työmarkkinatuen maksuosuuden nousu viime kuuhun verrattuna, vaikka työttömyysaste laski heinäkuuhun verrattuna. Työmarkkinatuen nostossa näkyy joka kesäinen ilmiö; työmarkkinatukia nostetaan kesän osalta, vasta elokuussa. Näin tekee yllättävän moni työtön. Aina voi miettiä, miten elämää on rahoitettu, kun tukia nostetaan 2–3 kuukauden osalta kerrallaan.

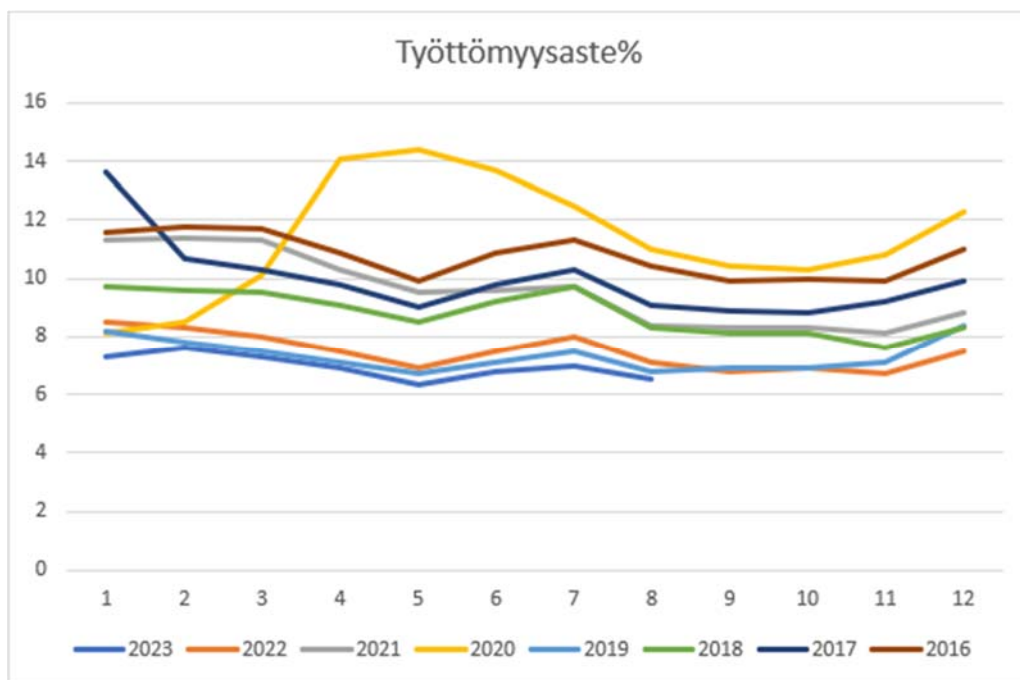
Hollolan työllisyyspalveluissa syksy on alkanut erityisen kiivaana tulevan Päijät-Hämeen työllisyysalueen sopimusvalmistelun työllistäessä koko valmistelutiimin. Nyt sopimus on lähtenyt yhdeksän kunnan päättäjäprosessiin, joten muu valmistelutyö pääsee kunnolla vauhtiin. Yhdeksän kunnan alueelle on rekrytoitu kaksi kehittäjäkoordinaattoria, jotka pureutuvat osaltaan valmennus- ja koulutuspalvelujen ja yritys- ja elinkeinopalveluihin työvoiman osalta.

Työllisyyspalvelujen perustyössä aktivoidaan edelleen työnhakija-asiakkaita, joiden työ- ja toimintakykyä selvitetään, aina kun on syytä epäillä, että se on työllistymisen este. Yrityksille järjestettiin ensimmäinen Työllistämisen iltapäivä syyskuussa, jossa jaettiin infoa muuttuneesta palkkatukiudistuksesta, kansainvälisestä rekrytoinnista ja onnistuneen rekrytoinnin elementeistä. Tilaisuudessa mukana oli Hämeen TE-toimiston ja ELY-keskuksen edustajat. Lokakuussa 12.10. järjestetään Salpakankaalla kirjastolla jo perinteiset Työpaikkatreffit, jossa työnhakijat ja työnantajat saavat tilaisuuden kohdata.

Päijät-Hämeen työllisyysalueen sopimuspaketti on lähtenyt kaikkien kuntien päättäjä kierrokselle.

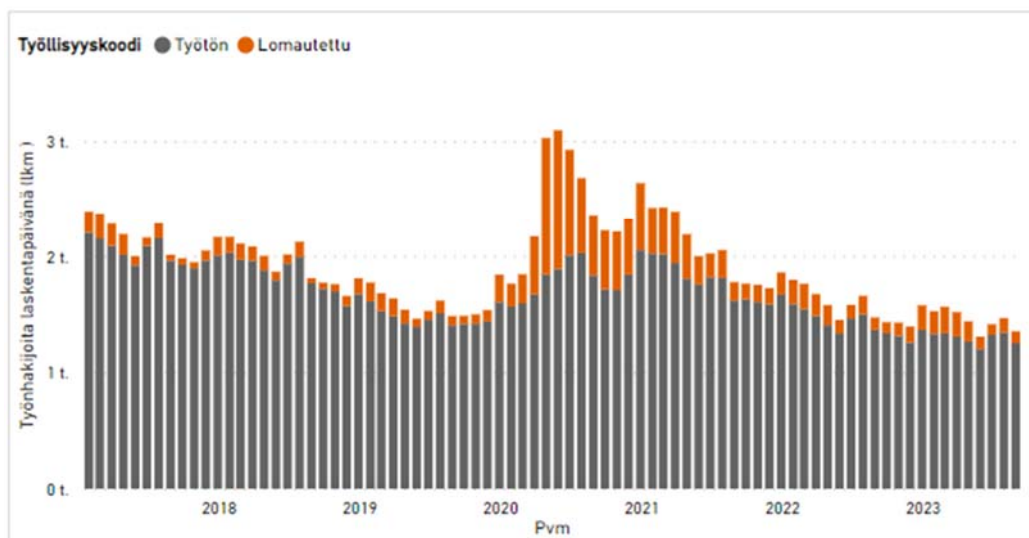
Hollola

Päijät-Hämeen matalin työttömyysprosentti oli Hollolassa 6,5 prosenttia (7,1 prosenttia vuonna 2022). Kanta-Hämeen kuntien keskiarvo on 8,6 prosenttia. Päijät-Hämeen kuntien keskiarvo on 12 prosenttia. Valtakunnallinen keskiarvo on 11,1 prosenttia, työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta.

Työttömien määrä yhteensä:

Työnvälitystilaston (TEM) työttömien ja kokoaikaisesti lomautettujen määrän kehitys (kuukauden lopun tilanne).

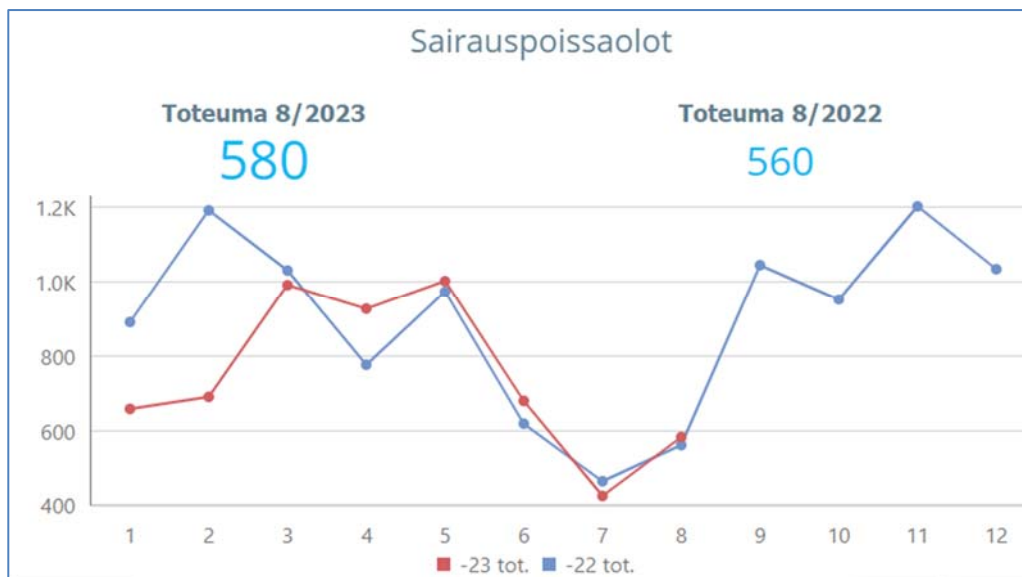
Henkilöstö

Vakinaisten määrä on lisääntynyt +47 henkilöä viime vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden. Henkilöstömäärän kasvua selittää Päijät-Hämeen ympäristöterveys, joka aloitti toimintansa 1.1.2023. Ympäristöterveyden vakituinen henkilöstömäärä on 29 henkilöä. Konsernipalvelujen vakituisen henkilöstön määrä on kasvanut 4 henkilöllä viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Hyvinvoinnin palvelualueella vakituisen henkilöstön määrä on lisääntynyt 8 henkilöllä ja elinvoiman palvelualueella henkilöstön määrä on lisääntynyt 6 henkilöllä.

Määräaikaisten määrä on lisääntynyt +7 henkilöä, josta hyvinvoinnin palvelualue (+12), elinvoiman palvelualue (-9) ja Päijät-Hämeen ympäristöterveys (+4). Työllistettyjen määrä on vähentynyt -7 henkilöllä.

	31.8.2022	31.8.2023	Muutos
Vakinaiset (lkm)	604	651	47
Määräaikaiset (lkm)	148	155	7
Työllistetyt (lkm)	40	33	-7
Yhteensä (lkm)	792	839	47
Sairauspoissaolot (pv, kum)	6488	5883	-605
Tapaturmapoissaolot (pv, kum)	311	132	-179
Koulutuspoissaolot (pv, kum)	333	486	153,0

Sairauspoissaolot ovat vähentyneet viime vuoden vastaavasta ajankohdasta yhteensä 605 päivää.

Talousarvion toteutuminen

Verorahoituksen kehitys

Hollolan verotuloennusteissa nojataan pitkälti kuntaliiton laatimaan kuntakohtaiseen veroennustekehikoon. Kuntaliitto on elokuussa päivittänyt ennustettaan kuluvalle vuodelle sekä tuleville vuosille. Kuntaliiton elokuun veroennustekehikon päivitys perustuu osin Valtiovarainministeriön kesäkuun taloudellisen katsauksen verotuloarvioihin. Elokuun veroennustekehikossa on lisäksi huomioitu verotilitykset heinäkuuhun asti sekä Verohallinnon ennakkotieto elokuun verotilityksestä. Ennusteessa on myös huomioitu Verohallinnon 31.7. julkaisema ennakkotieto valmistuvasta verotuksesta 2022.

Kunnallisveroennuste

Edellä mainitun ennakkotiedon mukaan maksuunpantava kunnallisvero 2022 laskee noin 200 miljoonalla eurolla verrattuna huhtikuun arvioon. Samalla kevään ja kesän verotilityksissä on käynyt ilmi, että kuluvan vuoden ennakkoverot ovat kehittyneet erittäin myönteisesti. Verovuoden 2023 ennakkoverot yhteensä tänä vuonna ovat tämän hetken arvion mukaan reilut 100 miljoonaa euroa korkeammat verrattuna huhtikuun ennusteeseen. Palkkasumman kasvu kuluvalle vuodelle on jopa 5,5 prosenttia, kun se vielä huhtikuun ennusteessa oli reilut 4 prosenttia. Suurin osa kasvusta selittyy sopimuspalkkojen noususta, erityisesti kuntasektorilla. Näitä ei vielä huhtikuussa täysimääräisesti huomioitu.

Verohallinto muistuttaa, että verovuoden 2022 jäännösveroja mahdollisesti kertyy enemmän vasta ensi vuoden alussa ja vastaavasti vähemmän kuluvana vuonna. Erityisesti marras-joulukuun välinen jakauma sekä tammi-helmikuun välinen jakauma on etukäteen vaikeasti arvioitavissa, koska ne ovat riippuvaisia elo-lokakuun aikaisesta verotuksen valmistumisrytmistä. Elokuun veroennusteessa olemme soveltaneet viime vuoden valmistumisrytmiä, sekä veronpalautusten että jäännösverojen osalta. Veronpalautukset peritään veronsaajilta pääosin elo- ja syyskuun tilityksissä. Kuntakohtaisissa kehikoissa löytyy nyt arvio oman kunnan loppuvuoden kunnallis- ja yhteisöveron tilityksistä, elokuun ennusteen mukaisena.

Kuluvan vuoden parantunut tilanne nostaa myös tulevien vuosien kunnallisveroennustetta. Palkkasumman vuosimuutokset 2024–2027 ovat huhtikuun arvion mukaisia. Eläketulojen ensi vuoden kehitys paranee selvästi huhtikuusta. Vuoden 2023 huomattava 7,3 prosentin kasvu johtuu osin korkean inflaation vaikutuksista työeläkkeiden tasoon. Työeläkkeitä korotetaan vuosittain taitetulla indeksillä, jossa inflaation painoarvo on 80 prosenttia ja palkansaajien ansiotason muutoksen 20 prosenttia.

Kokonaisuudessaan kuluvan vuoden ansiotulojen arvioidaan kasvavan yli 5,5 prosentilla ja ensi vuonna 4,5 prosentilla. Tämän jälkeen verovuosi-kohtainen kasvu on reilu 3 prosenttia. Verovuoden 2022 heikkomman kehityksen takia arvioitu tämän ja ensi vuoden tilitettävä kunnallisvero muuttuu kuitenkin hyvin maltillisesti huhtikuusta. Vuosina 2025–2027 kunnallisveronkertymät paranevat reilu 100 miljoonaa per vuosi verrattuna huhtikuun arvioon.

Yhteisö- ja kiinteistöveroennuste

Valmistuvan verotuksen 2022 ennakkotiedoista käy ilmi, että maksuunpantava yhteisövero kasvaa reilulla 30 miljoonalla eurolla verrattuna huhtikuun arvioihin. Tämä nostaa verovuoden 2022 jäännösverojen kertymäärviota saman verran kuluvana vuonna.

Yhteisöveron kehitys kuitenkin heikkenee selvästi huhtikuun arviosta. Kesästä alkaen yritykset ovat alentaneet maksettuja ennakkoveroja, ja tämä on näkynyt yhteisöveron tilityksissä viime kuukausina. Näin ollen maksettava yhteisövero verovuonna 2023 yhteensä laskee karkean arvion mukaan lähemmäs -5 prosenttia ja kunnille maksettavat yhteisöverot näin ollen melkein 33 prosenttia. Kuluvan vuoden kuntien ennakkoverot laskevat tämän seurauksena noin 130 miljoonalla eurolla kuluvana vuonna verrattuna huhtikuun arvioihin. Yhteisöveron kertymäärvio yhteensä on siten noin 100 miljoonaa euroa pienempi verrattuna huhtikuun arviioon.

Maksettavan yhteisöveron kehitys vuosina 2024–2027 on VM:n kesän taloudellisen katsauksen mukainen. Verovuoden 2023 heikentyneen kehityksen takia kertymäärviot laskevat keskimäärin noin 100 miljoonalla eurolla kyseisille vuosille.

Hollolan osalta päivitetty veroennuste tarkoittaa yhteensä peräti 1,4 miljoonan euron lisäystä verotuloarvioon kuluvalle vuodelle. Lisäyksestä 1,1 miljoonaa euroa kohdistuu kunnallisveroon ja 0,3 miljoonaa euroa yhteisöveroon.

Verorahoitus 2022–2023

Verotulot ja valtionosuudet, 1000 euroa	Tilinpäätös 2022	Voimassa oleva	Toteuma 2023	Toteuma %	Muutos- paineet	Ennuste 2023
		talousarvio 2023				
Verotulot						
Kunnan tulovero	91 985	45 000	34 709	77,1 %	1 100	46 100
Kiinteistövero	6 084	5 800	3 013	51,9 %	300	6 100
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 514	3 500	2 614	74,7 %		3 500
Yhteensä	103 583	54 300	40 336	74,3 %	1 400	55 700
Valtionosuudet						
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	34 458	15 500	10 353	66,8 %		15 500
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-4 601	-4 600	-3 354	—		-4 600
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	6 339	6 700	4 453	—		6 700
Verotulomenetysten kompensatio	11 585	3 400	2 325	68,4 %		3 400
Yhteensä	47 781	21 000	13 777	65,6 %	0	21 000
Verorahoitus yhteensä	151 363	75 300	54 114	71,9 %	1 400	76 700

Seuraavissa taulukoissa on esitetty kunnallisveron ja yhteisöveron tilitykset vuosina 2022—2023.

Kuukausi	KUNNALLISVERO VUONNA 2022				KUNNALLISVERO VUONNA 2023				Muutos	
	V. 2022	Muut	Yhteensä	Kum.yht.	V. 2023	Muut	Yhteensä	Kum.yht.	-%	
Tammi	76,6	9 806,6	9 883,2	9 883,2	81,5	9 832,0	9 913,5	9 913,5	0,3	
Helmi	7 077,5	1 581,6	8 659,1	18 542,3	3 040,3	1 783,0	4 823,3	14 736,8	-20,5	
Maalis	7 242,7	346,5	7 589,2	26 131,5	3 193,2	426,7	3 619,8	18 356,6	-29,8	
Huhti	7 948,6	251,4	8 199,9	34 331,4	3 480,9	225,1	3 706,0	22 062,6	-35,7	
Touko	8 692,5	207,9	8 900,4	43 231,9	3 752,8	118,0	3 870,8	25 933,3	-40,0	
Kesä	7 652,5	130,7	7 783,2	51 015,1	3 426,8	107,4	3 534,1	29 467,5	-42,2	
Heinä	8 557,1	-1 757,0	6 800,2	57 815,3	3 691,4	64,8	3 756,3	33 223,7	-42,5	
Elo	7 788,6	-1 507,5	6 281,1	64 096,4	3 365,4	-1 880,0	1 485,4	34 709,1	-45,8	
Syys	7 399,0	-2 006,3	5 392,8	69 489,2		0,0		34 709,1	-50,1	
Loka	7 471,8	270,3	7 742,0	77 231,2		0,0		34 709,1	-55,1	
Marras	7 528,2	333,7	7 861,9	85 093,1		0,0		34 709,1	-59,2	
Joulu	6 945,4	-53,2	6 892,2	91 985,3		0,0		34 709,1	-62,3	
Yhteensä	84 380,6	7 604,7	91 985,3	91 985,3	24 032,3	10 676,8	34 709,1	34 709,1	-62,3	

Kuukausi	YHTEISÖVERO VUONNA 2022				YHTEISÖVERO VUONNA 2023				Muutos	
	V. 2022	Muut	Yhteensä	Kum.yht.	V. 2023	Muut	Yhteensä	Kum.yht.	-%	
Tammi	64,8	595,3	660,1	660,1	-39,7	541,6	501,8	501,8	-24,0	
Helmi	277,1	938,0	1 215,2	1 875,3	183,1	653,7	836,7	1 338,6	-28,6	
Maalis	269,6	93,7	363,2	2 238,5	195,9	56,4	252,2	1 590,8	-28,9	
Huhti	254,0	54,1	308,1	2 546,6	187,8	38,6	226,4	1 817,1	-28,6	
Touko	261,3	95,3	356,6	2 903,2	184,7	41,2	225,9	2 043,1	-29,6	
Kesä	290,2	46,7	336,9	3 240,1	165,8	23,7	189,5	2 232,5	-31,1	
Heinä	320,4	52,6	373,0	3 613,1	172,7	25,0	197,7	2 430,3	-32,7	
Elo	344,0	3,4	347,4	3 960,6	204,8	-21,2	183,6	2 613,9	-34,0	
Syys	344,0	141,5	485,4	4 446,0		0,0		2 613,9	-41,2	
Loka	302,0	67,8	369,8	4 815,8		0,0		2 613,9	-45,7	
Marras	313,5	4,0	317,5	5 133,2		0,0		2 613,9	-49,1	
Joulu	303,3	77,2	380,5	5 513,7		0,0		2 613,9	-52,6	
Yhteensä	3 344,0	2 169,7	5 513,7	5 513,7	1 255,0	1 358,9	2 613,9	2 613,9	-52,6	

Viestinnän vahvistus
Monikanavaisen tiedotuksen, viestinnän ja markkinoinnin toteutus tavoitehakisesti.
Tavoite (mittari) 2023: Vuoden 2023 viestintä- ja markkinointisuunnitelma toteutettu
Lähtötilannekuvaus: Tiedottaja sekä viestinnän asiantuntija palkattu 2022. Toimenpiteet 2023: Markkinointistrategian luominen. Kunnanhallitukselle esitettävän viestintä- ja markkinointisuunnitelman toteutus. Omistaja: Hallinto- ja talousjohtaja
Määräraha vuodelle 2023 40.000 euroa
Tavoitteen toteutuminen: Markkinointistrategian valmistelu käynnistynyt ja sen lopputuotos esiteltiin kunnanhallitukselle touko-kuussa 2023. Strategian pohjalta laaditaan erillinen toimenpideohjelma syksyllä 2023. Päijät-Hämeen yhteismarkkinointiin määrärahat vuodelle 2023. Määrärahan toteutuminen: Tilanne 31.8.2023 markkinointistrategia 2.500 euroa. Arvioitu kokonaiskustannus 2023 45.000 euroa.
Pitkän aikavälin aluekehityksen suunnan määrittely
Tavoite (mittari) 2023: Kaavoitusohjelman toteutuminen.
Lähtötilannekuvaus: Strategisilla alueilla kunnan kehittymistä varten tarvittavien maa-alueiden hankinta ei etene riittävän laajoina kokonaisuuksina vapaaehtoisilla kaupoilla. Kaavoitus ja infrarakentaminen on prosessina pitkäkestoista. Toimenpiteet 2023: Rekrytoidaan uusi kavasuunnittelija, jotta kaavoituksen ja rakentamisen prosessien kesto saadaan sujuvoitettua. Omistaja: Kehitys- ja kaavoituspäällikkö
Määräraha vuodelle 2023 50.000 euroa
Tavoitteen toteutuminen: Kaavas suunnittelija rekrytoitu ja aloittanut työtehtävissä, kaavahankkeina Vähäselänojan pientaloalueen asemakaavoitus ja Hämeenkosken keskustan osa-alueen asemakaavamuutos. Määrärahan toteutuminen: Tilanne 31.8.2023 17.978 euroa. Ennuste 31.12.2023 50.000 euroa
Laadukkaan asumisen tarjonnan monipuolistamien
Tavoite (mittari) 2023: Siirtyminen suunnittelu- ja kaavoitusvaiheeseen.
Lähtötilannekuvaus: Vuoden 2022 syksyn aikana toteutetaan kehittämisyhteistyö sopimusosapuolien kanssa, valmis vuoden loppuun mennessä. Toimenpiteet 2023: Alkuvuonna tehdään päätös siirtymisestä suunnittelu- ja kaavoitusvaiheeseen kehittämisyhteistyön tulosten pohjalta. Omistaja: Elinvoimajohtaja
Määräraha vuodelle 2023 350.000 euroa
Tavoitteen toteutuminen: Päätös siirtymisestä kaavoitusvaiheeseen on tehty valtuustossa 24.4.2023. Päätös siirtymisestä talonsuunnitteluvaiheeseen tehdään valtuustossa 25.9.2023. Määrärahan toteutuminen: Tilanne 31.8.2023 146.106 euroa. Ennuste 2023 noin 300.000 euroa (25.9.2023 valtuusto teki päätöksen siirtä talonsuunnitteluvaiheeseen, vaiheen aloituksesta ei ole vielä tietoa).

Tavoite (mittari) 2023: Kaavoitusohjelman toteutuminen. Linjaus HATn vuokratuotannosta.

Lähtötilannekuvaus: Tällä hetkellä ok-tonttien tarjonta ei vastaa kysyntää sijainnillisesti/laadullisesti. Vuokra-asuntojen määrä/laatu ei vastaa kysyntää.

Toimenpiteet 2023: Luodaan mahdollisuuksia tonttituotantoon. Keskustelu HAT-linjauksesta vuokra-asuntojen suhteen.

Omistaja: Kehitys- ja kaavoituspäällikkö, elinvoimajohtaja (HAT)

Määräraha vuodelle 2023 30.000 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Keskustakortteihin liittyen valtuustossa 24.4.2023 on linjattu, että Hollolan Asuntotalot Oy:llä on hankkeessa rooli ja vastuut kunnan lisäksi. Tällä tarkoitetaan vuokra-asuntojen toteutuksen jatkotyöstä Hollola-talon kerrokseen 5–10. Päätös siirtymisestä talonsuunnitteluvaiheeseen tehdään valtuustossa 25.9.2023 ja HATn hallituksessa 26.9. Talonsuunnitteluvaiheessa on rooli sekä kunnalla että HATlla.

Kaavoitusohjelman mukaisesti monipuolista tonttitarjontaa suunnittelussa Salpakankaan koulun asemakaavamuutoksella tavoitteena poistuvan rivitaloalueen korvaamista kerrostalorakentamisen mahdollistavalla kaavalla ja samalla lisäten myös pientalotontteja. Vesikansan aloitettu Norolanpellon ja Vähäselänojan asemakaavoitukset.

Määrärahan toteutuminen:

Tilanne 31.8.2023 0 euroa. Ennuste 31.12.2023 0 euroa.

Yritys- ja työllisyyspalvelut palvelevat yritysten menestystä ja sijoittumista alueelle.

Tavoite (mittari) 2023: Avoimille työmarkkinoille työllistyminen - välitetty työhön tai työllistynyt muuten +5 % (2024 +10 %) nykytasoon verrattuna

Lähtötilannekuvaus: Kuntakokeilun kautta tavoitetaan nyt n 70 % Hollolan työttömistä työnhakijoista. Yrityspalvelut (työvoiman tarjonta) ei vielä aktiivisesti tarjolla työnantajille.

Toimenpiteet 2023: Työllisyysalueen rakentaminen, jatkuu 2024, johon luodaan yhteistä palvelumallia yrityksiä varten

Omistaja: Työllisyyspäällikkö

Määräraha vuodelle 2023 90.000 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Päijät-Hämeen työllisyysalueen valmistelu jatkuu, perustamissopimus toimitetaan valtiolle 30.10.2023. Valmistelutyötä tehdään AKKE-rahoituksella, josta Hollolan osuus omavastuuosasta on 8.100 euroa. Mikko Kesän TE24valmennukset ovat käynnissä, ja niihin on osallistuttu suunnitellusti. 9/23 on aloittanut kaksi uutta valmistelijaa, joiden kulut ja muut valmistelukulut AKKE-rahoituksen ulkopuolelta jaetaan yhteisvastuullisesti 9 kunnan kesken loppuvuodesta, josta Hollolan vastuuosuus on maksimissaan 27 000 euroa.

Määrärahan toteutuminen:

Kunnan omavastuuosuus TE24-koordinaattorin palkkakuluista/AKKErahoituksesta noin 10.000 euroa. Sidottu toteuma: 13 000 euroa 31.8.2023 sisältää Mikko Kesän TE24 valmennukset 3 x 960 euroa. Lisäkuluja syntyy uusista valmistelijareursseista ja Hollolan omien sopimusvalmistelujen osalta. Ennuste 31.12.2023 on 55 000 euroa.

Tavoite (mittari) 2023: Päätökset ja aikataulutukset sekä aloitukset mahdollisista toimenpiteistä. Ollaan valmiudessa vastaamaan markkinan tarpeisiin.

Lähtötilannekuvaus: Runsaasti vapaata tonttivarantoa. Ei vastaa markkinan tarpeeseen ja liikaa haasteita ja kilpailukykyä heikentäviä asioita mm. liittyen kaavoitukseen, vesihuoltoon, energiaratkaisuihin, julkiseen liikenteeseen ym.

Toimenpiteet 2023: Kartoitetaan sisäisessä yhteistyössä mitä todetuille/havaituille haasteille voidaan tehdä ja aloitetaan mahdolliset toimenpiteet.

Omistaja: Elinvoimajohtaja

Määräraha vuodelle 2023 12.000 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Toimintasuunnitelma valmistunut huhtikuu 2023 - vastuutettu ja aikataulutettu. Esittely ja hyväksyntä elinvoimavaliokunta 2.5. ja kunnanhallitus 8.5. Toimintasuunnitelman toimenpiteisiin on ryhdytty ja toteutuma sekä tarpeelliset muutokset / lisätarpeet käydään läpi syys-/lokakuussa 2023.

Määrärahan toteutuminen:

Tilanne 31.8.2023 12.000 euroa. Ennuste 31.12.2023 12.000 euroa.

Tavoite (mittari) 2023: Selkeämmän ja systemaattisemman toimintamallin perusteet luotu. Matkailun kehittämishanke käynnistetty.

Lähtötilannekuvaus: Ladec tunnetaan, mutta ei osana Hollolan elinkeinopalveluja, ei uskalleta/osata käyttää kehittämispalveluja. Pieniltä matkailuyrityksiltä puuttuu tukiverkko.

Toimenpiteet 2023: Kehitetään viestintää, vuorovaikutusta ja yhteistyötä -> kehitystä. Yrityshaastattelujen tuloksien kautta tehoa työvoiman saatavuuteen, oppilaitosyhteistyöhön, kehittämispalveluihin sekä yritysten ilmastotyöhön. Matkailun kehittämishankkeen rahoituksen haku.

Omistaja: Elinkeinopäällikkö

Määräraha vuodelle 2023 43.000 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Yrityshaastatteluja tehty 223 kpl (yhteydenottoja noin x2), tietoja hyödynnetään, on välitetty/välitetään hyödynnettäväksi. Toimintaa ohjaava / linjaava, mutta myös kehityskohteita analysoiva suunnitelma edelleen työnalla. Markkinoinnin ja viestinnän kehittämistä jarruttanut mm. kotisivu-uudistuksen hitaus / resurssointi sekä uuden markkinaohjelman hyödyntämisaamien valmistumisen odottelu. Tavoite: Suunnitelman runko valmis syksyn aikana edelleen jalostettavaksi. Matkailuhankkeen suunnittelu on toistaiseksi ollut pakko jättää pöydälle.

Määrärahan toteutuminen:

Tilanne 31.8.2023 31.498,21 euroa. Ennuste 31.12.2023 40.000 euroa.

Ennaltaehkäisevän toimintamallin vahvistuminen

Tuen tarpeen monimuotoisuuden kartoitus, jonka pohjalta toimenpidesuunnitelma ja toiminnallistaminen.

Tavoite (mittari) 2023: Työurien monimuotoisuuden kartoitus suoritettu.

Lähtötilannekuvaus: Vuonna 2022 suoritettu esivalmistelua ja selvitystyötä.

Toimenpiteet 2023: Työurien monimuotoisuuden kartoitus.

Omistaja: Henkilöstöpäällikkö

Määräraha vuodelle 2023 10.000 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Lähtötilanteen arviointi aloitettu, suunnitteluvaihe aloitetaan syksyllä 2023. Järjestelmämuutos siirtynyt vuodelta 2024 vuodelle 2025. Suunnittelu valmistuu ja henkilöstökoulutukset alkavat 2024.

Määrärahan toteutuminen:

Tilanne 31.8.2023 0 euroa. Arvio 31.12.2023 mennessä 10.000 euroa.

<p>Kuntalaisten ja työntekijöiden terveyden ja hyvinvoinnin lisääntyminen kaikissa ikäryhmissä.</p> <p>Rakennamme hyvinvoinnin moninaisten tavoitteiden ja hankkeiden viidakosta, yksinkertaistetun ja sujuvoitetun tavoitekehikon.</p> <p>Tavoite (mittari) 2023: Toteutuneet työpajat.</p> <p>Lähtötilannekuvaus: Maakunnalliset- ja kunnan omat suunnitelmat on hyväksytty valtuustossa 2021.</p> <p>Toimenpiteet 2023: Hyväksytyjen suunnitelmien, hankkeiden ja tavoitteiden tarkastelu. Teemakohtaiset työpajat.</p> <p>Omistaja: Hyvinvointijohtaja</p>
<p>Määräraha vuodelle 2023 30.000 euroa</p>
<p>Tavoitteen toteutuminen:</p> <p>Hyvinvoinnin ohjelmien etenemisestä on pidetty hyvinvoinnin esimiesten työpaja 18.4.2023. Työpajan jälkeen on valmistelu hyvinvoinnin kehikkoa asiakasryhmien perusteella. Hyvinvoinnin kehikosta on tarkoitus rakentaa uusi hyvinvointisuunnitelmapohja. Uuden työpajan valmistelut on aloitettu.</p> <p>Määrärahan toteutuminen:</p> <p>Tilanne 31.8.2023 22.934,55 euroa</p>
<p>Ennakoiva hyvinvointi</p> <p>Tavoite (mittari) 2023: Kiusaamisen- ja päihteiden ehkäisy suunnitelmat ovat valmiita.</p> <p>Lähtötilannekuvaus: Ennakoivaa hyvinvointityö on osa tehtävää hyvinvoinnin edistämistyötä hyvinvointipalveluissa. Ohjelmassa valitut teemat ovat liikunta, ruoka, mieli ja päihteet. Tehdään suunnitelma jokaiselle kohderyhmälle.</p> <p>Toimenpiteet 2023: Kiusaamisen ehkäisemisen- ja päihdetyön suunnitelmat valmiiksi. Loma-aikojen ohjatun toiminnan kehittäminen ja aamupalakokeilu.</p> <p>Omistaja: Hyvinvointijohtaja</p>
<p>Määräraha vuodelle 2023 30.000 euroa</p>
<p>Tavoitteen toteutuminen:</p> <p>Kiusaamisen vastaisen suunnitelman työryhmä on perustettu ja suunnitelma on valmistunut kevään aikana. Kiusaamisen vastaiseen toimintaan on tullut lisäksi someturva-ohjelma 1.8.2023 lähtien. Ohjelman käyttöönottoa ja koulutuksia tehty elokuun aikana. Suunnittelija on aloittanut 1.8.2023 hyvinvointipalveluissa ja hänen yhtenä työtehtävänä on koordinoida ohjelman jalkauttamista.</p> <p>Määrärahan toteutuminen:</p> <p>Tilanne 31.8.2023 20.533,54 euroa</p>
<p>Perhekeskustyön kehittämisen jatkaminen</p> <p>Tavoite (mittari) 2023: Perhekeskusmanuaali valmistuu ja on jalkautettu kaikille perhekeskustoimijoille. Manuaalin ylläpitosuunnitelma on valmis. Lapsiperheiden kohtaamispaikkatoiminta on osa perhekeskustoiminnan perus- ja varhaisen tuen palveluiden kokonaisuutta ja toimii osallisuuden, yhteistoimijuuden sekä yhteisjohtajuuden periaatteella. Kohtaamispaikka toimintaan on luotu joustava yhdessä sovittu selkeä rakenne.</p> <p>Lähtötilannekuvaus: Tehty valmistelutyötä ja luotu palvelukartta.</p> <p>Toimenpiteet 2023: Perhekeskustoiminnan kehittäminen osana SOTE-keskusta - Asiakaslähtöiset matalankynnyksen moniammatilliset lapsiperhepalvelut kaikkien saavutettavissa. Perhekeskusmanuaalin laatiminen ja jalkauttaminen. Lapsiperheiden kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen.</p> <p>Omistaja: Hyvinvointijohtaja</p>
<p>Määräraha vuodelle 2023 30.000 euroa</p>
<p>Tavoitteen toteutuminen:</p> <p>Perhekeskusmanuaali on valmistunut kevään aikana ja sen jalkauttaminen on käynnissä. Kohtaamispaikkatoiminta on osana avoimen varhaiskasvatuksen kehittämistä.</p> <p>Määrärahan toteutuminen:</p> <p>Tilanne 31.8.2023 20.006,03 euroa</p>

<p>Hirveen harrastava</p> <p>Tavoite (mittari) 2023: Kouluikäisille järjestetyt harrastetunnit viikossa. Tavoite on 80 h/vko. Lasten ja nuorten harrastamiskysely on toteutettu.</p> <p>Lähtötilannekuvaus: Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt kunnille erityisavustusta lukuvuodelle 2022–2023. Tavoitteena juurruttaa harrastamisen Suomen malli pysyväksi toimintamalliksi kunnissa. Kunnassa harrastuneisuutta tuetaan maksuttomilla tiloilla ja avustuksilla kaikissa kohderyhmissä.</p> <p>Toimenpiteet 2023: Harrastamisen Suomen mallin toiminnan kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Toteutetaan harrastamiskysely lapsille ja nuorille.</p> <p>Omistaja: Hyvinvointijohtaja</p>
Määräraha vuodelle 2023 30.000 euroa
<p>Tavoitteen toteutuminen:</p> <p>Harrastustoiminnan kehittämistä jatkettu ja valmistelussa mallin laajentaminen eri ikäryhmiin. Hollolan kunnan oma harrastuskysely aukesi 24.5.2023 ja sulkeutui kesäkuun ensimmäisellä viikolla.</p> <p>Määrärahan toteutuminen:</p> <p>Tilanne 31.8.2023 17.215,02 euroa</p>

<p>Kasvamme kestävän kehityksen kuntana. Vahvistamme ympäristöä ja luontoa monipuolisesti sekä arvostamme luontoa hyvinvoinnin lähteenä.</p> <p>Tavoite (mittari) 2023: Hyväksytään Monta luontoa, monta mahdollisuutta –kehityssuunnitelma.</p> <p>Lähtötilannekuvaus: Luonnon ja ympäristön hyödyntäminen matkailutoiminnassa on kunnassa vähistä. Tähän haetaan kokonaisvaltaista koordinoitua ja asioiden hoitamista suunnitelmallisesti. Samalla edistetään myös asukkaiden liikkumista.</p> <p>Toimenpiteet 2023: Tehdään Monta luontoa, monta mahdollisuutta –kehityssuunnitelma.</p> <p>Omistaja: Elinvoimajohtaja</p>
Määräraha vuodelle 2023 10.000 euroa
<p>Tavoitteen toteutuminen:</p> <p>Monta luontoa, monta mahdollisuutta -kehityssuunnitelma on hyväksytty kunnanhallituksessa 18.9.2023.</p> <p>Määrärahan toteutuminen:</p> <p>Tilanne 31.8.2023 0 euroa. Ennuste 10.000 euroa.</p>
<p>Tavoite (mittari) 2023: MAL-sopimuksen valmistelu mukana olevien kuntien kanssa (sopimus 2024). HINKU-päästötavoitteita toteuttavien toimenpiteiden priorisointi.</p> <p>Lähtötilannekuvaus: Hollola on mukana Lahden kaupunkiseudun MAL-sopimuksessa. Valtuusto on päättänyt, että olemme HINKU-kunta. Kunnan ilmasto-ohjelma on hyväksytty. Kiertotalouden toimintaa on Hollolassa hajautetusti eri paikoissa</p> <p>Toimenpiteet 2023: MAL-sopimuksen (24–27) valmistelu MAL-kuntien kanssa sovittavan aikataulun mukaan. HINKU-tavoitteiden arviointi ja priorisointi.</p> <p>Omistaja: Elinvoimajohtaja</p>
Määräraha vuodelle 2023 70.000 euroa
<p>Tavoitteen toteutuminen:</p> <p>Ilmasto-ohjelman hankeavustus saatu. Ilmastosuunnitelman toteutumisen myötä arvioidaan HINKU-tavoitteet ja priorisoidaan ne. Työ toteutetaan 2023 avustusrahoituksella. Ensi vuoden arvio tehdään myöhemmin.</p> <p>Määrärahan toteutuminen:</p> <p>Tilanne 31.8.2023 0 euroa. Ennuste 31.12.2023 0 euroa.</p>

Monta luontoa-opintokokonaisuus
Tavoite (mittari) 2023: Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opintokokonaisuus käytössä 1.8.2023 alkaen
Lähtötilannekuvaus: Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa toteutettava ympäristökasvatus vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä sekä ohjaa heitä kohti kestäväää elämäntapaa. Ympäristökasvatus sisältää kolme ulottuvuutta: oppiminen ympäristössä, oppiminen ympäristöstä sekä toimiminen ympäristön puolesta.
Toimenpiteet 2023: Varhaiskasvatuksen- ja perusopetuksen opintokokonaisuuden runko on valmis.
Omistaja: Hyvinvointijohtaja
Määräraha vuodelle 2023 0 euroa
Tavoitteen toteutuminen: Perustettu työryhmä on valmistellut varhaiskasvatuksen - ja perusopetuksen suunnitelmaa. Varhaiskasvatuksen mallin velvoittavat toimenpiteet valmistelussa. Soramäen luonto-ryhmä toimintaa kehitetty ja kartoitettu toiminnan laajentamista.
Määrärahan toteutuminen: Tilanne 31.8.2023 0 euroa.

STRATEGINEN VISIO: HIRVEEN HYVÄ ESIMERKKI

Esimerkillinen toimintakulttuuri: Arvot tunnetaan ja niiden pohjalta toimintaan.
Tavoite (mittari) 2023: Arvojen tunnettavuus organisaation sisällä-mittaus suoritettu. Vertailupohjaksi tuleville vuosille.
Lähtötilannekuvaus: Vuonna 2022 toteutettu 1. arvojen esittelykierrros ja pohdinta organisaatiossa.
Toimenpiteet 2023: Arvot kampanja henkilöstölle (sisäistys/pohdinta) ja esittely kuntalaisille.
Omistaja: Hallinto- ja talousjohtaja
Määräraha vuodelle 2023 0 euroa
Tavoitteen toteutuminen: Toteutus aikataulutettu syksyille 2023.
Määrärahan toteutuminen: Tilanne 31.8.2023 0 euroa.

Esimerkillisen hyvän johtamisjärjestelmän uudistuminen ja sujuvoittaminen.
Tavoite (mittari) 2023: Vuoden 2024 toteutussuunnitelma valmis.
Lähtötilannekuvaus: Alkuselvytys käynnissä.
Toimenpiteet 2023: Hallintolakimiehen rekrytointi. Hallintosäännön uudistus. Vuoden 2024 toteutusvaiheen suunnittelu.
Omistaja: Hallinto- ja talousjohtaja
Määräraha vuodelle 2023 60.000 euroa
Tavoitteen toteutuminen: Hallintolakimies aloittanut maaliskuussa 2023. Hallintosääntöuudistuksen varsinainen valmistelu aloitettu ja valmistelu jatkuu 2023. Hyvä johtamisjärjestelmä (henkilöstöprosessien sujuvoittaminen) aloitus 2023.
Määrärahan toteutuminen: Tilanne 31.8.2023 0 euroa. Ennuste loppuvuodelle 40.000 euroa.

Esimerkillisen osallistavat toimintamallit aktiivisessa käytössä.
Hyvinvoinnin jokaiseen palveluun ja jokaiselle kohderyhmälle valmistellaan kuulluksi tulemisen -malli
Tavoite (mittari) 2023: Nykytilanteen kartoitus tehty.
Lähtötilannekuvaus: Osallistavia toimintamalleja on palveluissa käytössä, mutta niitä ei ole jaettu kohderyhmäkohtaisesti.
Toimenpiteet 2023: Kohderyhmäkohtainen tarkastelu nykytilanteesta on tehty.
Omistaja: Hyvinvointijohtaja
Määräraha vuodelle 2023 25.000 euroa
Tavoitteen toteutuminen:
Hyvinvointikehikkoa varten on kirjattu nykyisiä hyvinvointipalveluiden osallisuuden toimenpiteitä. Osallisuuskoordinaattori aloitti 12.6.2023. Osallisuuden toimenpiteitä on kartoitettu kesän jälkeen koko kunnan osalta sekä tehty verkostotyötä alueellisiin- ja sisäisiin toimijoihin.
Määrärahan toteutuminen:
Tilanne 31.8.2023 0 euroa.
Ideoivan kulttuurin juurrutus
Tavoite (mittari) 2023: Kulttuurin muutos mittaus vuoden 2023 lopussa.
Lähtötilannekuvaus: Aikaisemmista ideaprosesseista luovuttu, ilman korvaavaa järjestelyä
Toimenpiteet 2023: Ideoiva kunta – kampanja toteutettu 2023 ja seurantajärjestelmä luotu.
Omistaja: Hallinto- ja talousjohtaja
Määräraha vuodelle 2023 0 euroa
Tavoitteen toteutuminen:
Ideoiva Hollola-suunnitteluvaihe alkaa syyskuussa 2023
Määrärahan toteutuminen:
Tilanne 31.8.2023 0 euroa, arvio loppuvuodelle 0 euroa (sisäisenä työnä).
Esimerkillisen sujuva ja asiakaslähtöinen toiminta on kehittynyt.
Otetaan käyttöön sähköinen myyntipalvelu kartta-aineistoille ja rakennusvalvonnan arkistoaineistoille. Jatketaan arkistojen digitointia
Tavoite (mittari) 2023: Aineistojen myyntipalvelu avattuna asiakaskäyttöön. Rakennuslupa-aineistot digitoituina.
Lähtötilannekuvaus: Myyntipalvelun sopimukset tehtyinä, arkistojen digitointi käynnissä
Toimenpiteet 2023: Aineistojen myyntipalvelu avataan asiakaskäyttöön ja arkistojen digitoidaan loput rakennuslupa-aineistot.
Omistaja: Kehityspäällikkö
Määräraha vuodelle 2023 60.000 euroa
Tavoitteen toteutuminen:
Sähköinen myyntipalvelu on avattu asiakaskäyttöön 02/2023. Tavoite sen osalta toteutunut. Arkistojen digitointi on käynnissä, digitointipalvelun toimittajan toiminnassa haasteita, jotka vaikeuttavat etenemistä.
Määrärahan toteutuminen:
Tilanne 31.8.2023 23.535 euroa. Määrärahan käyttö toteutuu digitointityön etenemisen tahdissa. Ennuste 31.12.2023 40.000 euroa.

<p>Otetaan käyttöön sähköinen tonttien varauspalvelu.</p> <p>Tavoite (mittari) 2023: Tonttien varauspalvelu avattuna asiakaskäyttöön</p> <p>Lähtötilannekuvaus: Varauspalvelun hankinnasta tehty sopimus</p> <p>Toimenpiteet 2023: Tonttien varauspalveluun julkaistava sisältö määritellään ja avataan palvelu asiakaskäyttöön</p> <p>Omistaja: Kehityspäällikkö</p>
Määräraha vuodelle 2023 25.000 euroa
<p>Tavoitteen toteutuminen:</p> <p>Palvelu on avattu asiakaskäyttöön 02/2023, tavoite on toteutunut.</p> <p>Määrärahan toteutuminen:</p> <p>Tilanne 31.8.2023 19.837 euroa. Määräraha on varattu yhteisesti tonttien varauspalvelun ja aineistojen myyntipalvelun kuluihin. Ennuste 31.12.2023 25.000 euroa.</p>
<p>Kehitetään ympäristövalvonnan sähköisen asioinnin mahdollisuuksia</p> <p>Tavoite (mittari) 2023: Selvitys asiointipalvelujen käyttöönottomahdollisuuksista ja suunnitelma jatko-toimenpiteistä valmistunut.</p> <p>Lähtötilannekuvaus: Ei ole käytössä sähköistä asiointipalvelua, asiointi tapahtuu sähköpostitse.</p> <p>Toimenpiteet 2023: Selvitetään saatavilla olevat asiointipalvelut ja niiden käyttöönoton edellytykset.</p> <p>Omistaja: Kehityspäällikkö</p>
Määräraha vuodelle 2023 0 euroa
<p>Tavoitteen toteutuminen:</p> <p>Selvitys sähköisen asioinnin mahdollisuuksista tehty. Tavoite on toteutunut. Selvityksessä todettu, että jäädään odottamaan sovellustoimittajien tuotekehitystä ja toimivien integraatioiden kehittymistä, ennen kuin edistetään asiaa Hollolassa.</p> <p>Määrärahan toteutuminen:</p> <p>Ennuste 31.12.2023 0 euroa</p>
<p>Reaaliaikainen idea- ja palautejärjestelmä</p> <p>Tavoite (mittari) 2023: Suunnitelma laitettu täytäntöön</p> <p>Lähtötilannekuvaus: Aikaisemmasta idea-järjestelmästä luovuttu, ilman korvaavaa järjestelmää. Palautejärjestelmä toimii, mutta vaatii kehittämistä</p> <p>Toimenpiteet 2023: Idea- ja palautejärjestelmän suunnittelu ja toteutus</p> <p>Omistaja: hallinto- ja talousjohtaja,</p>
Määräraha vuodelle 2023 15.000 euroa
<p>Tavoitteen toteutuminen:</p> <p>Ideat- ja palautteet prosessin palvelumuotoilu alkaa syyskuussa 2023.</p> <p>Määrärahan toteutuminen:</p> <p>Tilanne 31.8.2023 0 euroa, arvio 31.12.2023 mennessä 15.000 euroa.</p>

Esimerkillistä tiedolla johtamista.
Tavoite (mittari) 2023: Digitiekartta.
Lähtötilannekuvaus: Vuonna 2022 suoritettu tietojohtamisen ympäristön nykytilakuvaus ja selvitystyö.
Toimenpiteet 2023: Tietoarkkitehtuurin kehityssuunnitelman luominen, tiedollajohtamisen tiekartan luominen.
Omistaja: hallinto- ja talousjohtaja, tietohallintopäällikkö
Määräraha vuodelle 2023 100.000 euroa
Tavoitteen toteutuminen:
Tiedonhallintamallin laadinta aloitettu, tietoarkkitehtuurin kehityssuunnitelma syksyllä 2023 ja tiedolla johtamisen tiekartta loppuvuonna 2023.
Määrärahan toteutuminen:
Tilanne 31.8.2023 0 euroa, arvio 31.12.2023 mennessä 100.000 euroa.

Esimerkillinen yksilö- ja työyhteisötason osaamisen kehitys.
Yksilötason osaamispolut
Tavoite (mittari) 2023: Suunnitelma laitettu täytäntöön.
Lähtötilannekuvaus: Alustava kartoitus aloitettu
Toimenpiteet 2023: Suunnitelma laaditaan ja henkilöstön perehdytys toteutettu
Omistaja: Henkilöstöpäällikkö
Määräraha vuodelle 2023 10.000 euroa
Tavoitteen toteutuminen:
Lähtötilanteen arviointi aloitettu, suunnitteluvaihe aloitetaan syksyllä 2023. Järjestelmämuutos siirtynyt vuodelta 2024 vuodelle 2025. Suunnittelu valmistuu ja henkilöstön koulutus alkaa 2024.
Määrärahan toteutuminen:
Tilanne 31.8.2023 0 euroa. Arvio 31.12.2023 mennessä 10.000 euroa.
Organisaatiotason osaamiskehittämisen systematisointi
Tavoite (mittari) 2023: Suunnitelma laadittu ja täytäntöönpano aloitettu.
Lähtötilannekuvaus: Alustava kartoitus aloitettu
Toimenpiteet 2023: Suunnitelma laaditaan ja aloitetaan täytäntöönpano
Omistaja: Henkilöstöpäällikkö
Määräraha vuodelle 2023 10.000 euroa
Tavoitteen toteutuminen:
Lähtötilanteen arviointi aloitettu, suunnitteluvaihe aloitetaan syksyllä 2023. Järjestelmämuutos siirtynyt vuodelta 2024 vuodelle 2025. Suunnittelu valmistuu ja henkilöstön koulutus alkaa 2024.
Määrärahan toteutuminen:
Tilanne 31.8.2023 0 euroa. Arvio 31.12.2023 mennessä 10.000 euroa.

Tasapainoinen talous
Talousarvio muutetaan toiminta ja taloussuunnitelmaksi
Tavoite (mittari) 2023: Havaitut muutostarpeet tunnistettu ja toteutettu.
Lähtötilannekuvaus: Taloussuunnittelija palkattu 2022, vuoden 2023 talousarviokirjaan otettu mukaan toiminnan kuvaukset.
Toimenpiteet 2023: Talousraportoinnin muutos toiminnallisten kuvausten osalta ja TA-kirjan jatkokehitys. Korjausvelkaselvitys.
Omistaja: hallinto- ja talousjohtaja, taluspäällikkö
Määräraha vuodelle 2023 50.000 euroa
Tavoitteen toteutuminen:
Talousraportoinnin sisällön muutostyö aloitettu, korjausvelkaselvitys siirtynyt aloitettavaksi syksyllä 2023.
Määrärahan toteutuminen:
Tilanne 31.8.2023 0 euroa. Arvio 31.12.2023 mennessä 40.000 euroa.

Palvelualueittaiset toteutumat

Kunnanhallituksen alaiset yksiköt

Tuloslaskelma, 1 000 euroa	Tilinpäätös 2022	Toteuma 1-8/2022	Talousarvio 2023	Toteuma 1-8/2023	Toteuma-%	Määrärahaa jäljellä
Toimintatuotot	3 009	2 012	6 133	4 487 ▲	73,2 %	1 646
Myyntituotot	2 340	1 607	5 262	3 598 ▲	68,4 %	1 663
Maksutuotot	0	0	441	375 ▲	84,9 %	66
Tuet ja avustukset	150	18	130	-5 ▼	-4,2 %	135
Muut toimintatuotot	519	387	300	519 ▲	173,1 %	-219
Toimintakulut	-85 608	-57 184	-10 552	-6 033 ▲	57,2 %	-4 519
Henkilöstökulut	-3 017	-1 909	-4 585	-3 125 ▼	68,2 %	-1 460
Palvelujen ostot	-82 105	-55 034	-5 240	-2 500 ▲	47,7 %	-2 739
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-212	-40	-93	-56 ▲	60,7 %	-36
Avustukset	-124	-89	-108	-91 ▼	84,0 %	-17
Muut toimintakulut	-150	-112	-527	-261 ▲	49,5 %	-266
TOIMINTAKATE	-82 598	-55 172	-4 419	-1 547 ▲	35,0 %	-2 873

Palvelualuejohtajan katsaus

Konsernipalvelut-palvelualue tuottaa palveluita sisäisille ja ulkoisille asiakkaille, yksikkökohtaisten palvelusuunnitelmien pohjalta. Toiminnallisessa keskiössä on ollut toimintojen tehtävänjaon selkeyttäminen ja palvelun sujuvoittamista on edistetty lukuisissa kehityskohteissa. Vuoden 2022 aikana on laadittu ja vuoden 2023 aikana toteutettu konsernipalveluiden tiekarttaa, jonka laajemmat kokonaisuudet on otettu osaksi myös kunnan strategisia ohjelmia ja vuoden 2024 talousarviota. Konsernipalveluiden toiminnan keskiössä ovat kunnan arvot: Tulevaisuustaitoisuus, Rohkeus, Arvostus ja Ketteryyt. Strategisten muutosten kautta haetaan sujuvoitettuja palvelukokonaisuuksia, joilla tuetaan ja mahdollistetaan kuntaorganisaation tehokas toiminta.

Palvelukuvaus

Konsernipalveluiden palvelualueen tehtävänä on tarjota keskitetysti kaikille palvelualueille talouspalveluiden, kehittämis- ja viestintäpalveluiden, henkilöstöpalveluiden, tietohallintopalveluiden sekä hallintopalveluiden tukipalveluja palvelualueiden johtamisen tueksi. Lisäksi konsernipalveluiden palvelualueen tehtäviin kuuluu tukea, ohjata, koordinoita ja seurata kunnan riskienhallintaa, taloutta, hallintoa, henkilöstöpalveluita ja tietohallintoa keskitetysti. Konsernipalveluiden palvelualue huolehtii tietyistä koko kuntaa koskevista asiantuntijatehtävistä kuten vaalit, luottamushenkilöhallinto, kunnan talous, konserniohjaus, työnantajatehtävät, tietohallinnon kokonaisuus, laadunhallinta ja kehittäminen, markkinointi.

Konsernipalveluiden palvelualue sisältää 2023 seuraavat vastualueet: hallintopalvelut, talouspalvelut, kehittämis- ja viestintäpalvelut, henkilöstöpalvelut ja tietohallintopalvelut. Menoihin sisältyvät myös valtuuston, tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan alainen toiminta sekä maaseutupalvelut. Palvelualueetta johtaa hallinto- ja talousjohtaja.

Palvelusuunnitelma 2023

Konsernipalveluiden sisäistä työnjakoa on selvitetty ja suunniteltu vuoden 2022 aikana ja täsmennysten täytäntöönpanoa on jatkettu 2023. Järjestelyt eivät johda merkittäviin organisaatiomuutoksiin, vaan niiden ensisijainen tarkoitus on tehtävänjaon selkeyttäminen yksikkö- ja yksilötasolla. Vuoden 2023 aikana on täsmennetty mm hallintopalveluiden ja viestinnän keskinäistä työnjakoa, sekä niiden suhdetta palvelualueisiin. Talouspalveluiden osalta uudelleenjärjestelyjen yhteydessä on vahvistettu sisäistä työnjakoa ja yhteistoimintaa palvelualueiden kanssa. Tietohallinnon kehittämistä jatketaan 2021 hyväksytyyn tiekartan

mukaisesti. Henkilöstöpalveluiden osalta henkilöstömuutokset ovat johtaneet muutosten odotettua nopeampaan toteutumiseen ja vuonna 2023 keskiössä ovat työehtosopimusten täytäntöönpano, sekä strategiset ohjelmat ja valmistautuminen henkilöstöjärjestelmän muutokseen 1.1.2025. Hallintopalveluissa työnjakoa on täsmennetty ja arkistoratkaisun osalta on saavutettu ratkaisu syksyllä 2023. Viimeisten vuosien henkilöstömuutosten tuomaan tehtävämäärittelyyn saataneen pysyvä ratkaisu syksyn 2023 aikana. Kunnan varautumissuunnitelmia on päivitetty vuoden aikana ja päivitystyö jatkuu jatkuvan kehittämisen periaatteella.

Viimeisetkin toiminnot poistuvat Virastotalolta syksyllä 2023 ja Konsernipalvelut osallistuu uusien toimintojen suunnitteluun omien toimintojensa osalta. Palvelualueella on laadinnassa palvelukartta, joka selkeyttää palvelualueille tuotettavia palveluita ja niiden rajapintoja.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen, Kunnanhallituksen alaiset yksiköt

Strategian ohjelma		Tasapainoinen talous	
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2023
Korjausvelan laskenta omaisuuslajeittain	Selvitys laadittu 9/2023 mennessä	Taluspäällikkö	Ajoittuu seuraavalle tarkastelujaksolle.
Strategian ohjelma		Strategian toteutumisen tukeminen monikanavaisella aktiivisella viestinnällä ja markkinoinnilla sekä mediatyöllä.	
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2023
Kunnan tunnettavuuden edistämisen	Tammikuussa kunnanhallitukselle esitettävän Tiedotus-, viestintä- ja markkinointisuunnitelman toimenpiteet toteutettu.	Hallinto- ja talousjohtaja	Markkinoinnin yleissuunnitelma esitettiin kunnanhallitukselle 22.5.2023. Toteutusohjelma valmistuu syksyllä 2023.
Strategian ohjelma		Esimerkillisen osallistavat toimintamallit aktiivisessa käytössä.	
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2023
Palaute ja idea-järjestelmän kehittäminen	Suunnitelma laadittu 2023	Hallinto- ja talousjohtaja	Suunnitelman laadinta ajastettu syksylle 2023.
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2023
Lakisääteiset tehtävät kuntalain mukaisesti.	Täytetään lakisääteiset vaatimukset, säännölliset kuulemiset ja ajallaan tehty arviointikertomus.	puheenjohtaja	Arvioinnit edenneet suunnitelman mukaisesti.

Ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2023
Etätöiden käytäntöjen kehittäminen Hybridityöllä hyvinvointia-hankkeen avulla	Hankkeessa laaditut yhteiset hybridityön mallit ja Hybridillä hyvinvointia-hankkeen saattaminen lopputavoitteeseen.	Henkilöstöpäällikkö	Hybridityöllä hyvinvointia-hanke päättyi 31.5.2023 Toteutettu johtoryhmän sparraus, esihenkilöiden ja tiimien workshopit sekä kunnan ohjeistus. Hankkeen loppuraportti on valmis.
Hankinnoissa kestävä kehityksen edistäminen	Kunnan hankintaohjeisiin kirjattujen kestävä kehityksen linjausten huomioiminen mm. tarjouspyynnöissä sekä hiilijalanjäljen pienentäminen hankinnoissa	Hallintolakimies	Asiaa tarkastellaan syksyn 2023 aikana.
Sähköisten palvelualueiden kehittäminen ja tehokas hyödyntäminen	Virtuaalokokous- ja oppimisympäristöjen tehokas käyttäminen vähentää liikkumisen tarvetta	Tietohallintopäällikkö	Henkilöstön osaamisen kehittämistä tuetaan laajalla koulutustarjonnalla koulutuskumppanimme avulla (Eduhouse).
Kiertotalouden ja laitteiden elinkaaren maksimoinnin huomioiminen kilpailutuksissa	Elinkaarihallinnassa tulee huomioida kierrätyksellinen näkökulma	Tietohallintopäällikkö	Elinkaari- ja rahoituspalvelusopimus on (Hansel DPS kilpailutus) uudistettu vuoden 2023 alkuosiossa.
Digitaalisen hiilijalanjäljen pienentäminen	Tiedon- ja dokumenttien hallinnan selkeyttäminen. Tietostrategian luominen.	Tietohallintopäällikkö	Voimassa olevaa ohjeistusta on päivitetty vuoden 2023 alkuosiossa tiedon hallinnan osalta. Huomioiden myös tietosuojaan liittyvät asiat.
Mahdollistetaan sähköinen osallistuminen kokouksissa	Sähköisten kokousten määrä 100 % (tavoite)	Puheenjohtaja	Mahdollistettu kattavasti.

Päijät-Hämeen ympäristöterveys

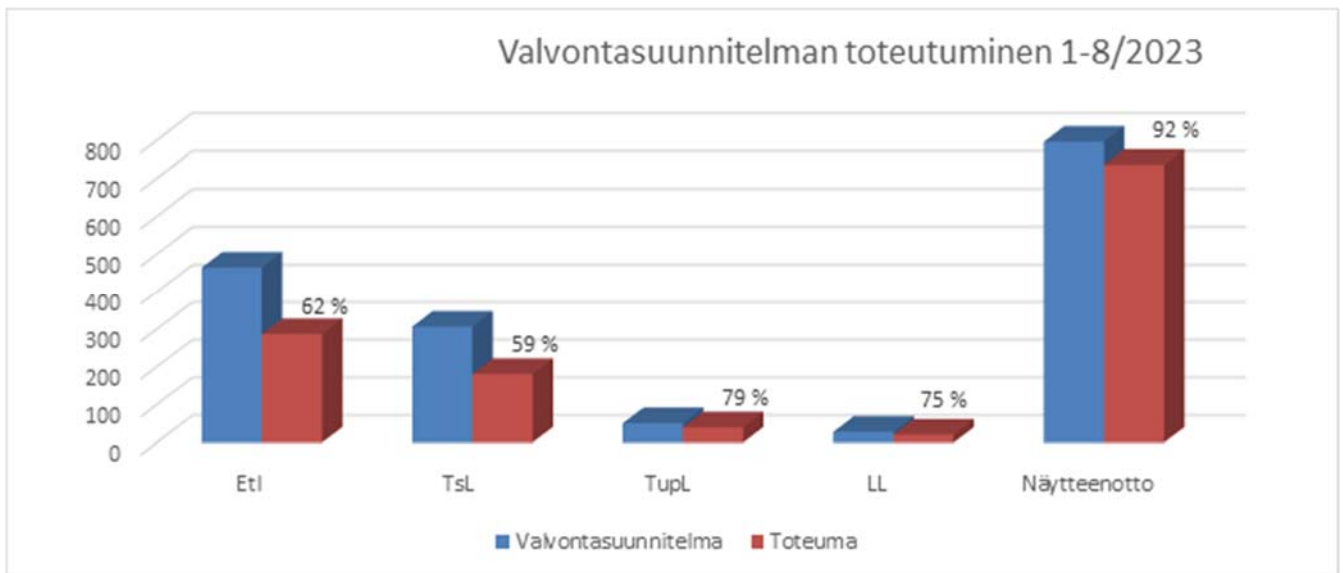
Tuloslaskelma, 1 000 euroa	Tilinpäätös 2022	Toteuma 1-8/2022	Talousarvio 2023	Toteuma 1-8/2023	Toteuma-%	Määrärahaa jäljellä
Toimintatuotot	0	0	3 137	2 308 ▲	73,6 %	829
Myyntituotot	0	0	2 696	1 933 ▲	71,7 %	763
Maksutuotot	0	0	441	375 ▲	84,9 %	66
Toimintakulut	0	0	-3 137	-2 063 ▲	65,8 %	-1 074
Henkilöstökulut	0	0	-2 126	-1 480 ▼	69,6 %	-645
Palvelujen ostot	0	0	-779	-488 ▲	62,6 %	-291
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	-32	-17 ▲	53,4 %	-15
Muut toimintakulut	0	0	-201	-78 ▲	38,7 %	-123
TOIMINTAKATE	0	0	0	245	—	-245

Ympäristöterveysjohtajan katsaus

Päijät-Hämeen ympäristöterveys aloitti toimintansa 1.1.2023 ja se tuottaa kuntien vastuulla olevat lakisääteiset ympäristöterveydenhuollon tehtävät Asikkalan, Hartolan, Hollolan, Iitin, Kärkölan, Padasjoen ja Sysmän kunnille sekä Heinolan ja Orimattilan kaupungeille. Toiminnalliseksi tavoitteeksi asetettiin palveluiden helppo saavutettavuus koko alueella. Tätä mitataan tavoitettavuutta koskevien asiakasvalitusten määrällä. Näitä yhteydenottoja on tullut muutamia, mutta tavoitetasoksi asetettu alle 30 kappaletta ei ole ylittynyt ja voidaan todeta, ettei siirtymisellä uuteen organisaatioon ole ollut merkittävää vaikutusta palveluiden tavoitettavuuteen. Myös kuntien ja muiden yhteistyötahojen kanssa yhteistyö on sujunut häiriöttä. Ympäristöterveyslautakunnan toiminta on käynnistynyt hyvin ja se on kokoontunut neljä kertaa elokuun loppuun mennessä.

Toiminnallisesti alkuvuosi on toteutunut odotetusti. Toteuma on samaa suuruusluokkaa kuin elokuun lopussa edellisenä toimintavuonna. Suoritteiden kertymissä on havaittavissa tyypillistä vuodenaikaisvaihtelua, jossa kesäaika on toiminnallisesti vilkkaampaa. Lautakuntaan nähden sitovana tavoitteena on valvontasuunnitelman toteutuminen yli 90 prosenttisesti kaikilla lakialoilla. Alla on kuvattu toteuma 31.8.2023. Valvonnan ennustetaan toteutuvan suunnitelman mukaisesti. Näytteenottoa on ollut selvästi suunniteltua enemmän.

Terveydensuojelussa on suunnattu resurssia ennaltaehkäisevään toimintaan. Valvontakohteille on lähetetty uutiskirjeitä ja tiedotteita sekä elintarvikevalvonnassa ohjaustilaisuuksia. Lisäksi on osallistuttu yhteistyöhön talousveden jakeluhäiriön ja jätevesihuollon toimintahäiriön alueellisten riskinarvioiden laatimiseen.

Yhdeksi riskitekijäksi on terveydensuojelussa nostettu kansallisen VATI-valvontatietokannan toimimattomuus. Ohjelman toiminnassa on ollut merkittäviä häiriöitä, jotka ovat hankaloittaneet varsinkin näytteenotto-suoritteiden raportointia ja vieneet turhaan henkilöstöresurssia. Ohjelman toimimattomuus on hankaloittanut ja aiheuttanut runsaasti lisätyötä erityisesti vesilaitosvalvonnassa ja kaikkien näytetulosten käsittelyssä. Ruokaviraston linjauksen mukaan VATI-ohjelman kehittämiseen ei osoiteta enää rahoitusta ja keskitytään lähinnä ohjelman ylläpitoon. Tällä hetkellä näyttää siltä, ettei ongelmiin ole tulossa ratkaisua kovin nopeasti ja ne tulevat jatkossakin kuluttamaan valvonnan resursseja. Pidemmällä aikavälillä riskinä on, että ohjelma tulee käyttäjille maksulliseksi tai se vaihdetaan kokonaan uuteen ohjelmaan.

Hollolan kunnan internet-sivujen uudistus on loppusuoralla ja Päijät-Hämeen ympäristöterveyden oma sivusto avautuu syyskuun lopussa. Tämä parantaa tiedottamisen näkyvyyttä ja kattavuutta koko valvontaluueella. Keskustelua omien some-kanavien avaamisesta on käyty mutta asian valmistelu on kesken. Aktiivinen käyttöönotto edellyttää henkilöresurssin osoittamista myös tiedottamiseen.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki hyväksyttiin eduskunnassa helmikuussa. Uudella lailla kuntien eläinlääkintähuollon järjestämisvelvoitteita täsmennetään aiemmasta. Laki odottaa vielä Euroopan komission käsitte-lyä lähinnä kilpailuneutraliteettiin liittyen. Eläinlääkintähuoltolain odotetaan astuvan voimaan vuoden 2024 aikana.

Sopimus maakunnallisesta eläinlääkäripäivystyksestä Lahden kaupungin kanssa irtisanottiin päättymään 30.6.2023 ja uusi sopimus on allekirjoitettu. Uudella sopimuksella pyritään siihen, että Lahden kaupungin ja Päijät-Hämeen ympäristöterveyden osuudet päivystysvuoroista sekä päivystyksen kustannukset jakautuisivat käyttömäärien suhteessa. Uusi sopimus myös kohtuullistaa Päijät-Hämeen ympäristöterveyden kunnaneläinlääkäreiden päivystysrasitusta. Sopimus on voimassa määräaikaisena vuoden 2025 loppuun saakka.

Palvelukuvauksen toteutuminen

Ympäristöterveyskeskuksen tarkoituksena on ehkäistä ennakolta elinympäristöstä ihmiseen kohdistuvia terveysvaaroja ja -haittoja, poistaa olemassa olevia terveyshaittoja sekä edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Talousarvion 2023 mukainen ympäristöterveyskeskuksen palvelukuvaus on toteutunut suunnitellusti. Palvelut on tuotettu tehokkaasti ja niissä on toteutunut asiakkaiden ja kuntien yhdenvertaisuus. Yhteistyö erilaisten sidosryhmien kanssa on ollut sujuvaa ja sillä on edistetty ympäristöterveydenhuollon tavoitteiden saavuttamista. Kunnaneläinlääkäripäivystyksen osalta solmituilla yhteistyösopimuksilla on varmistettu palvelun sujuminen palvelukuvauksen mukaisesti. Henkilöstömäärä on ollut riittävä tehtävien hoitamiseen ja toimipisteverkko on pysynyt entisellään. Palvelukuvausta ei ole tarpeen muuttaa.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen, Päijät-Hämeen ympäristöterveys

Strategian ohjelma		Esimerkillinen toimintakulttuuri, arvot tunnetaan ja niiden pohjalta toimitaan	
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2023
Arvojen jalkauttaminen ympäristöterveydenhuollossa kaikki kunnat huomioiden	Arvojen läpikäynti yksiköissä	Ympäristöterveysjohtaja	Keskustelut tiimeissä on käyty ja ne kiteytetään luonnosvaiheessa olevaan laatu-käsikirjaan.
Strategian ohjelma		Esimerkillisen hyvän johtamisjärjestelmän uudistaminen ja sujuvoittaminen	
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2023
Ympäristöterveyslautakunnan toiminnan vakiinnuttaminen	Lautakunnan toiminta on suunnitelmallista ja aikataulutettua.	Ympäristöterveysjohtaja	Kokoukset aikataulutetaan puolivuositain. Kokouskäytännöt kehittyvät vähitellen
Strategian ohjelma		Strategian toteutumisen tukeminen monikanavaisella aktiivisella viestinnällä ja markkinoinnilla ja mediatyöllä.	
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2023
Suunnitellaan seudullisen ympäristöterveydenhuollon viestinnän ja tiedotuksen tavat	Suunnitelma laadittu.	Ympäristöterveysjohtaja, Eläinlääkintähuollon päällikkö	Suunnittelu on käynnistynyt. Omat internet-sivut ovat työn alla.

Strategian ohjelma	Ennaltaehkäisevän toimintamallin vahvistaminen		
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2023
Osallistutaan aktiivisesti alueen hyte-työhön muiden toimijoiden mukana	Hyte-yhteistyöhön osallistuminen	Ympäristöterveysjohtaja	Ympäristöterveydenhuolto on mukana ehkäisevän päihdetyön verkostoissa. Muilta osin ei olla mukana hyte-yhteistyössä.

Ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2023
Sähköinen osallistumismahdollisuus eläinlääkintähuollon vastuualueen kokouksiin	100 % kokouksista (lähtötaso ei tiedossa)	Eläinlääkintähuollon päällikkö	Kaikkiin kokouksiin on ollut mahdollista osallistua etäyhteydellä.
Potilasasiakirjojen toimittaminen eläinten omistajille sähköisesti	90 % potilasasiakirjoista (lähtötaso ei tiedossa)	Eläinlääkintähuollon päällikkö	Lähtötaso on kartoitettu. Tavoite toteutuu tilakäyntien osalta.
Etätarkastusten käyttömahdollisuuksien selvittäminen	Keskustelut vastuualueilla ja tiimeissä käyty, ohje toimintatavoista tehty	Ympäristöterveysjohtaja	Keskustelut tiimeissä on käyty ja ohje on valmisteilla.

Hyvinvoinnin palvelualue

Tuloslaskelma, 1 000 euroa	Tilinpäätös 2022	Toteuma 1-8/2022	Talousarvio 2023	Toteuma 1-8/2023	Toteuma-%	Määrärahaa jäljellä
Toimintatuotot	4 648	3 086	3 910	2 948 ▲	75,4 %	962
Myyntituotot	2 502	1 286	2 052	1 069 ▼	52,1 %	983
Maksutuotot	1 364	778	1 392	765 ▼	55,0 %	626
Tuet ja avustukset	671	958	389	1 054 ▲	271,3 %	-665
Vuokratuotot	97	55	65	47 ▲	72,4 %	18
Muut toimintatuotot	14	9	13	11 ▲	91,2 %	1
Toimintakulut	-53 306	-34 577	-56 202	-36 929 ▲	65,7 %	-19 273
Henkilöstökulut	-26 470	-17 244	-28 509	-18 787 ▲	65,9 %	-9 722
Palvelujen ostot	-13 635	-8 605	-13 357	-8 876 ▲	66,5 %	-4 481
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 064	-700	-1 186	-855 ▼	72,1 %	-331
Avustukset	-1 566	-1 139	-1 683	-1 142 ▼	67,8 %	-541
Muut toimintakulut	-10 571	-6 889	-11 467	-7 269 ▲	63,4 %	-4 198
TOIMINTAKATE	-48 658	-31 491	-52 293	-33 982 ▲	65,0 %	-18 311

Hyvinvoinnin palvelualueen toiminta on pääosin lakisäateistä tai lailla ohjattua. Hyvinvoinnin palvelualue muodostuu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueista. Vapaa-aikapalveluiden vastuualue pitää sisällään nuoriso-, kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden sekä pakolais- ja maahanmuuttoasioiden kokonaisuudet. Hyvinvoinnin palvelualue vastaa ko. vastuualueiden toiminnan järjestämisestä, kehittämisestä, päätösten valmistelusta, toimeenpanosta ja seurannasta. Hyvinvoinnin palvelualueen toiminnan painopiste on huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista, oppimisesta ja sivistyksestä sekä mahdollistaa kuntalaisten omia toimintamahdollisuuksia.

Hyvinvoinnin palvelualueen palvelulupaukset

Varhaiskasvatus

Tarjoamme lapsiystävällistä palvelua ja meille mahtuu hirveen monta luontoa.

- Kohtaamme jokaisen lapsen
- Kuuntelemme ja kasvatamme yhdessä
- Toimimme luotettavasti ja teemme turvallista arkea
- Teemme saumatonta yhteistyötä eri ammattilaisten kanssa

Perusopetus

Osallistumme ja opimme yhdessä uusissa ympäristöissä tulevaisuutta varten.

- Huomioimme opetuksessa oppilaiden yksilölliset tiedot ja taidot
- Varmistamme oikea-aikaisen kasvun ja oppimisen tuen
- Hyödynnämme kaikkien osaamista ja vahvuuksia
- Tuemme vanhemmuutta

Vapaa-aikapalvelut

Mahdollistamme kuntalaisille omanlaista, onnellista ja yhteisöllistä arjen hyvinvointia.

- Edistämme kuntalaisten vapaa-ajan toimintaa ja harrastamista
- Kehitämme yhdessä ja monialaisesti hyvinvointia tukevia rakenteita
- Tuemme kuntalaisten aktiivista ja turvallista elämää

Hollolan varhaiskasvatuksessa edistetään lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä lapselle tärkeiden aikuisten kanssa. Lapsi aloittaa kotoisan polkunsu ympärillään luotettavat ja turvalliset varhaiskasvatuksen aikuiset.

Varhaiskasvatukseen mahtuu monta luontoa - moniammatillinen henkilöstö huomioi jokaisen lapsen yksilönä mahdollistaen lapsen hyvän päivän toteutumisen. Varhaiskasvatus tarjoaa perheystävällistä palvelua eloisissa ja kotoisissa oppimisympäristöissä, vehreän luonnon juurella.

Kouluissa oppiminen perustuu aktiiviseen toimintaan ja yhdessä tekemiseen lapsia ja perheitä osallistamalla. Oppimisella on monta luontoa. Koulut ja lähiympäristö on tehty toimintaa varten. Nykyaikaiset opetuskokonaisuudet murtavat rajoja. Oppilaat kohdataan yksilöinä heidän koulupolullaan.

Hollolan vapaa-aikapalveluiden toiminnan keskiössä on hyvinvoiva kuntalainen. Tarjolla on kaikille toimivat ja laaja-alaiset, aikaan ja ilmiöihin reagoivat palvelut, joista löytyy jokaiselle jotakin. Vapaa-aikapalveluiden tärkein tehtävä on mahdollistaa kuntalaisille moninaiset mahdollisuudet omanlaiseen vapaa-ajan viettoon ja hyvinvoinnin tukeen. Tähän pääsemme tekemällä asioita yhdessä kuntalaisten, yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Toimintaympäristö

Hyvinvoinnin palvelualueella kulut arvioidaan kasvavan kuluvana vuonna yhteensä 1.300.000 euroa. Kustannuksia on aiheutunut uuden päiväkodin perustamisesta, joka ei ole sisällynyt vuoden 2023 talousarvioon, vaikutus vuositasolla on 400.000 euroa. Varhaiskasvatuksen käyttöasteen, sijaistarpeen ja kolmiporaisen tuen lakimuutoksen johdosta kulujen nousua on 600 000 euroa. Ryhmiä on jouduttu perustamaan, koska ikäluokista yhä useampi on hakenut hoitopaikkaa. Valtuusto myönsi 12.6.2023 § 28 talousarviomuutoksen.

Vuoden 2023 osalta suurin painoarvo tulee olemaan strategisten ohjelmien toteuttamisessa. Valtuustossa hyväksytyjen suunnitelmista muokataan uutta hyvinvointisuunnitelmaa mallia. Hyvinvointipalveluiden esimiehille pidettiin strategia -työpaja 18.4.2023. Vuoden 2023 aikana haluamme painottaa osallisuutta asiakkaiden ja työntekijöiden osalta. Strategisiin ohjelmiin liittyvä osallisuuskoordinaattori aloitti 12.6.2023. Strategisiin ohjelmiin myös liittyvä suunnittelija aloitti työt 1.8.2023. Ennakoivaan hyvinvointiin pureudutaan liikunnan, ruoan, mielen ja päihdetyön kautta. Yhtenä osa-alueena kiusaamisen ehkäisemisen- ja päihdetyön suunnitelma. Kiusaamisen vastaisen suunnitelman valmisteluryhmä on koottu ja suunnitelma valmistuu kevään aikana. Hyvinvointipalvelut ottivat käyttöön someturva-palvelun 1.8.2023

alkaen, jolla tuetaan oppilaita ja henkilöstä sosiaalisessa mediassa tapahtuvan kiusaamisen sekä häirinnän osalta.

Hälvälän koulun oppilaat siirretään luokittain Tiilikankaan kouluun ja Hälvälän koulun toiminta päättyi 1.8.2023. Oppilasmäärien laskun johdosta päivitettyt suunnitelmat tehdään myös oppilasvirtojen ohjauksesta sekä tulevaisuuden henkilöstötarpeesta. Lukuvuoden 2023–2024 opetustunnit on jaettu ja yksiköt ovat rakentaneet lukujärjestyksen niiden perusteella.

Varhaiskasvatuksessa toimintaa kehitetään ja sopeutetaan joustavasti vastaamaan hoidontarvetta. Osallistumisasteen nousu on myös mahdollinen vuoden 2023 aikana, jolla voi olla vaikutusta paikan saatavuuteen. Varhaiskasvatuksen käyttöaste on noussut ja ryhmiä on jouduttu perustamaan lisää.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen, Hyvinvoinnin palvelualue

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2023
Digikompetenssin vahvistaminen <ul style="list-style-type: none"> osaamisen hankkimista ja kehittämistä (henkilöstö, lapset ja nuoret) uusia kykyjä, valmiuksia, keinoja ja tapoja toimia ja toteuttaa toimintaa sekä asiakaspalvelu kyvykyys toimia tavoitteellisesti digitaalisissa ympäristöissä vahvistuu.	Syntyy uusia käytänteitä, malleja, toimintatapoja, työn/palvelun tekemisen/ toteuttamisen tapoja Hyödynnetään uusia digitaalisia areenoja vuorovaikutussuhteiden luomisessa Varhaiskasvatuksessa 1 digilaite/7 lasta <ul style="list-style-type: none"> lähtötaso 70 % Henkilökohtainen digilaite käytössä kaikilla 3-4 - ja 7-8 – luokkalaisilla <ul style="list-style-type: none"> lähtötaso 3- ja 7-luokkalaisilla digilaite	Hyvan johtoryhmä	Hanketyöntekijäjohtoisesti digitaidot nosteeseen sekä digipedagogiikan juurruttaminen ja tasa-arvon luominen digiosaamisessa hankkeet etenevät ja toteutuvat hankesuunnitelmien mukaisesti.

Ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2023
Energian ja vedenkulutuksen seuranta	Tilapalveluiden indikaattoritietoa ja järjestelmiä hyödyntäen pyritään löytämään ratkaisut energian ja vedenkulutuksen käytön tehostamiseen.	Hallinto ja toimintayksiköt yhdessä tilapalveluiden kanssa.	Toimintayksiköissä on pohdittu ja toteutettu kehittämistoimia sähkön ja vedenkulutuksen käytön tehostamiseksi yhdessä Tilapalveluiden kanssa.
Kierrätyksen ja lajittelun tehostaminen	Lajittelumahdollisuuksien lisääminen yksiköissä, lajittelun osaksi kasvatustyötä.	Toimintayksiköt lähiesimies- johdolla yhteistyössä elinvoiman ja tilapalveluiden kanssa.	Valmisteilla on yhdessä elinvoiman palvelualueen ja tilapalveluiden kanssa kuntatasoista toimintamallia jätteen lajitteluun ja kierrätykseen, huomioiden uuden jätelain muutokset.
Lähiluontomahdollisuudet oppimisympäristönä	Lähiympäristön (luonnonkoulun, pihakoulun) mahdollisuuksien hyödyntäminen opetuksessa ja oppimisessa sekä leikkiympäristönä.	Toimintayksiköt lähiesimiesten johdolla ja vastualueiden ympäristökoordinaattoreiden tuella.	Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa hyödynnetään lähiympäristön ja luonnon tarjoamat mahdollisuudet opetuksessa ja toiminta-/leikkiympäristönä. Päiväkodit ja koulut ovat sijoittuneena Hollolassa maantieteellisesti niin, että lähiympäristöä on ketterää hyödyntää. Lähiluonto sekä rakennettu ympäristö ovat sekä oppimisen kohteita että oppimisympäristöjä. Geopark ja Opinpolku-toiminta tukevat lähiympäristön hyödyntämistä oppimisympäristönä.
Seudullinen sivistyspalveluiden yhteistyö hyvinvointiverkostona	Toimimme aktiivisesti osana alueellista sivistystoimen verkostoa ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa, luoden kestäviä alueellisia palveluita ja vahvistaen jakamistaloutta (esim. alueellinen hankerahoitus palvelutoiminnan kehittämisessä).	Hyvinvointijohtaja, HYVA hallintopäällikkö	Toimimme aktiivisesti osana alueellista sivistystoimen verkostoa ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Osavuositarkastuksen aikaan Hollola on mukana kaikkiaan seitsemässä (7) seudullisessa kehittämishankkeessa, joiden yhteenlaskettu ulkopuolinen rahoitus on 533 208 euroa.

Elinvoiman palvelualue

Tuloslaskelma (sis. VHL), 1 000 euroa	Tilinpäätös 2022	Toteuma 1-8/2022	Talousarvio 2023	Toteuma 1-8/2023	Toteuma-%	Määrärahaa jäljellä
Toimintatuotot	24 410	15 514	25 263	16 246 ▼	64,3 %	9 017
Myyntituotot	9 432	5 825	10 085	6 397	63,4 %	3 688
Maksutuotot	290	233	383	357	93,2 %	26
Tuet ja avustukset	862	161	522	231	44,2 %	291
Vuokratuotot	13 620	9 104	14 090	9 030	64,1 %	5 061
Muut toimintatuotot	206	191	182	232	127,3 %	-50
Valmistus omaan käyttöön	73	0	50	0	0,0 %	50
Toimintakulut	-26 763	-15 864	-26 020	-15 385 ▲	59,1 %	-10 635
Henkilöstökulut	-5 896	-3 880	-5 903	-3 888	65,9 %	-2 015
Palvelujen ostot	-13 724	-7 711	-12 499	-6 881	55,1 %	-5 618
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 420	-1 951	-4 013	-2 034	50,7 %	-1 978
Avustukset	-1 596	-1 053	-1 734	-946	54,6 %	-788
Muut toimintakulut	-2 128	-1 268	-1 871	-1 636	87,4 %	-236
TOIMINTAKATE	-2 280	-350	-707	861 ▲	-121,7 %	-1 568

Palvelualuejohtajan katsaus

Elinvoiman palvelualueella on edistetty valtuuston hyväksymiä strategisia ohjelmia ja tavoitteita. Sähköisten asiointipalvelujen tarjontaa on lisätty uusilla arkisto- ja kartta-aineistojen myyntipalvelulla sekä sähköisellä tonttipalvelulla, jonka sisältöä on vuoden kuluessa täydennetty kunnan pientalo- ja yritystonttitarjonnalla. Keskuskorttelien kehittäminen etenee suunnitellusti. Keskuskorttelien kehittämissuunnitelma ja kaavoitusvaiheeseen siirtyminen on hyväksytty valtuustossa. Talonsuunnitteluvaiheeseen siirtymiseksi on tehty valmistelemaa työtä.

Vetovoimaiset yritysalueet toimenpideohjelma on hyväksytty kevätkaudella ja sen sisältämien toimenpiteiden toteutus on käynnissä. Monta luontoa, monta mahdollisuutta –ohjelma on valmisteltu päätöksentekoon syyskaudelle. TE24-valmistelutyötä on tehty kuluvan vuoden ajan aktiivisesti ja laajassa yhteistyössä. Energiasäästötoimenpiteet erityisesti kiinteistöjen energiankäytössä etenevät ja säästöjä saavutetaan.

Talousarvioon sisältyviä osallisuustoimenpiteitä on edistetty suunnitellusti. Palvelualue on omalta osaltaan ollut mukana toteuttamassa kunnan kotisivu-uudistusta kevästä alkaen. Yleisellä kustannustason nousulla ja rakentamisen heikentyneellä suhdanteella on myös vaikutuksia elinvoiman palvelualueen talouteen ja toimintaan. Elinvoiman palvelualueen osavuosikatsauksessa on kuvattu talouden ennustetta ja muutospaineita, sekä tarkemmin kuluvan vuoden toimintaa vastuualuekohtaisesti.

Palvelukuvaus

Elinvoiman palvelualue edesauttaa monipuolisten asumismahdollisuuksien syntymistä ja huolehtii yritysten toimintaedellytysten kehittämisestä. Palvelualue tuottaa asumisen ja elinkeinoelämän tarvitsemat maankäytön ja kuntatekniikan palvelut, huolehtii osaltaan joukkoliikenteen suunnittelusta ja asuntotoimen viranomaistehtäväjärjestelyistä ja vastaa rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisen palveluiden järjestämisestä. Lisäksi palvelualue huolehtii työllisyysasioista, elinkeinotoimen tehtävistä, joukkoliikennepalveluista (LSL) sekä päiväkotien ja koulujen ruoka- ja siivouspalveluista.

Yhtenä osakokonaisuutena vastuualueen käyttötaloudessa on varattu budjetti kunnan kiinteistöasioiden hoitoon (pois lukien investoinnit, jotka tilataan erikseen). Työt tilataan Hollolan Tilapalvelut Oy:ltä.

Palvelualue toimii elinvoimavaliokunnan ohjauksessa tuottaen tehokkaita, taloudellisia ja asiakaslähtöisiä palveluita pääasiassa kuntalaisille. Elinvoimavaliokunnan alaisuudessa toimii seitsemän vastuualuetta: kehitys- ja kaavoituspalvelut, kuntatekniikka, rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu, vesihuoltolaitos, ruoka- ja siivouspalvelut, työllisyyspalvelut sekä elinvoiman hallinto (sis. elinkeinopalvelut ja joukkoliikenne). Palvelualueen organisaatioon kuuluu ympäristöterveydenhuollon taseyksikkö. Ympäristöterveydenhuolto toimii ympäristöterveyslautakunnan alaisuudessa, joka hyväksyy taseyksikön talousarvion. Ympäristöterveyslautakunnan alaiset vastuualueet ovat: eläinlääkintähuolto, terveydensuojelu sekä ympäristöterveydenhuollon hallinto ja lautakunta. Ympäristöterveydenhuolto palvelee seudullisesti kahdeksan kunnan tarpeita.

Vuoden 2023 elinvoiman palvelualueella aloittaa uutena vastuualueena työllisyyspalvelut. Muutoksen peruste työllisyyspalveluiden osalta on se, että työllisyyden hoidon taloudellinen merkitys tulee jatkossa korostumaan kunnissa, ja erillisenä vastuualueena seuranta näkyy paremmin päätöksenteossa.

Aluehallintouudistuksen seurauksena palo- ja pelastustoimen rahoitus siirtyy aluehallituksen vastuulle. Toiminnallisesti siirto näkyy ainoastaan palvelualueen talousarviossa; kulut pienenevät noin 2,4 miljoonaa euroa. Palvelut on tuotettu Päijät-Hämeen Pelastuslaitoksesta jo pitkään.

Palvelusuunnitelma 2023

Palvelualue jatkaa normaalia toimintaansa. Vastuualuekohtaisissa teksteissä on kerrottu muutokset vuoteen 2022 verrattuna ja palvelusuunnitelmat sekä vuodelle 2023 että vuosille 2024–2026. Vuonna 2023 uudet resurssit ja kehittäminen näkyvät palvelualueen strategisten hankkeiden toteutuksissa.

Kunnan kehityksen ja tulevaisuuden kannalta tärkein tehtävä on maanhankinnassa onnistuminen. Maanhankinnan toteutuminen varmistaa maankäyttöön liittyvien suunnitelmien toteutuksen mahdollistamisen strategisen yleiskaavan pohjalta. Samalla luodaan mahdollisuudet asukas- ja yritysmäärien lisäämiselle. Koko kunnan strategisten hankkeiden rahoitus ja tavoitteet (mukaan lukien elinvoiman palvelualue) löytyvät kunnanhallituksen talousarvioesityksestä.

Kunnan yksi tärkeimmistä strategisista hankkeista on keskustan kehittäminen. Hollolan kuntakeskuksesta puuttuu vetovoimainen keskustatoimintojen palvelukeskittymä, joka sisältää niin kaupallisia ja kunnallisia palveluita, kulttuuritoimintoja ja ravintoloihin sekä ajanmukaisine kokous- ja esiintymistiloineen. Keskustakortteleiden kehitystyö on alkanut vuonna 2023 kehittäjäkonsultin valinnalla ja tilatarvekartoituksella sekä palvelukartoituksella, jonka pohjalta hanke etenee vuonna 2023 suunnitteluvaiheeseen sekä asemakaavamuutoksen laadintaan.

Investointiohjelman toteutuksella vastataan sekä kuntatekniikan, vesihuollon, palvelujen (kiinteistöt) ja väestön ja elinkeinoelämän tarpeisiin.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen, Elinvoiman palvelualue

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2023
Rakennustietojen selvitysprojekti. Kiinteistöverotuksen perusteena käytettävien rakennustietojen selvittäminen ja korjaaminen.	Koko kunnan alueen rakennustietojen selvitystyö palveluhankintana 2022–2023. Tavoitetasona kaikille 2017–2023 ajalla tehdyille selvityksille yhteensä 10 % / 400.000 euron pysyvä lisäys kiinteistöverokertymään verrattuna 2017 vuoden tilanteeseen ensimmäisten selvitystöiden alkaessa.	Kehityspäällikkö	Edistyy projektisuunnitelman ja sopimuksen mukaisesti. Mittauskäynnit valmistuneet. Rakennustietojen vietti rekistereihin käynnissä.

Ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2023
Toteutetaan Hollolan Tilapalvelu Oy:n energiansäästösuunnitelmat (päätös elva 4.10.2022, kh 2022)	Energiansäästötoimenpiteistä on pitkä lista, jotka kohdistuvat kaikki rakennuksiin.	Reijo Reponen	Satulinnan päiväkodin energiatehokkuushanke valmistui helmikuussa. Kukkilan päiväkodin energiatehokkuushanke valmistui elokuussa.

Vesihuoltolaitos

Tuloslaskelma, 1 000 euroa	Tilinpäätös 2022	Toteuma 1-8/2022	Talousarvio 2023	Toteuma 1-8/2023	Toteuma-%	Määrärahaa jäljellä
Toimintatuotot	4 674	3 183	4 853	3 023 ▼	62,3 %	1 829
Myyntituotot	4 630	3 183	4 853	3 023 ▼	62,3 %	1 829
Toimintakulut	-2 501	-1 661	-2 760	-1 771 ▲	64,2 %	-989
Henkilöstökulut	-85	-57	-141	-47 ▲	33,2 %	-94
Palvelujen ostot	-2 252	-1 521	-2 480	-1 588 ▲	64,1 %	-891
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-155	-75	-130	-128 ▼	98,5 %	-2
Muut toimintakulut	-9	-8	-8	-7 ▼	88,1 %	-1
TOIMINTAKATE	2 173	1 522	2 093	1 252 ▲	59,8 %	841
Rahoitustuotot ja -kulut	-306	-155	-308	-153 ▲	49,6 %	-155
VUOSIKATE	1 868	1 367	1 785	1 100 ▲	61,6 %	685
Poistot ja arvonalentumiset	-1 928	-1 270	-1 785	-1 170 ▲	65,6 %	-615
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-56	97	0	-71	—	71

Kukkila-Kalliola-Paimelan alueen talousvedessä havaittiin joulukuussa maku- ja hajupoikkeama, minkä syyksi paljastui vuodenvaihteessa Kukkilan vedenottamon käyttämän pohjaveden pilaantuminen bensii-nin lisäaineella. Vedenottamo on ollut 27.12.2022 alkaen poissa käytöstä, jolloin talousvesi on ostettu Lahdesta. Pohjaveden pilaantumista on selvitetty yhteistyössä viranomaisten ja asiantuntijakonsultin kanssa ja kesäkuussa on käynnistetty pohjaveden huuhtelupumppaukset. Tehdyt tutkimukset sekä vedenosto Lahdesta aiheuttavat vesihuoltolaitokselle ennakoimattomia kustannuksia. Nykyisen Kukkilan vedenottamokaivon pohjaveden pilaantumisen takia on entistä suurempi tarve rakentaa uusi vedenotto-kaivo, mutta toistaiseksi potentiaalisimman kiinteistön omistajan kanssa ei olla päästy sopuun kaivon-paikkatutkimuksista.

Lahti Aqua Oy:n palvelumaksujen toteumaa on vaikea arvioida kuluvan vuoden aikana, jolloin lopulliset palvelumaksut selviävät vasta vuodenvaihteen jälkeen. Yleisestä hintojen noususta, vähentyneestä rakentamisesta ja sitä kautta liittymismaksutuloista, vedenkulutuksen laskusta sekä Kukkilan vedenottamon tilanteesta johtuvista lisäkustannuksista voidaan kuitenkin arvioida, että maksutulot voivat perusmaksun korotuksesta (1.1.203 alkaen) riippumatta laskea ja toimintakustannukset nousta budjetoidusta.

Vesihuoltolaitokselle varauduttiin rekrytoimaan oma rakennuttajavalvoja, mutta päädyttiin jatkamaan investointihankkeiden rakennuttamista yhteistyössä kuntatekniikan kanssa ja ostopalveluna. Pilotluontoisesti kuntatekniikan päällikkö vastaa Norolantien ja Hirvimäentien yhteisurakoissa myös vesihuollon vastuutehtävistä.

Investoinnit

Maa-alueiden hankinta

Maa-alueiden hankintaan on varattu 2 miljoonaa euroa, joista on toteutunut noin 0,7 miljoonaa euroa. Maanhankinnan osalta on neuvotteluja käynnissä.

Kadunrakennus

Kadunrakennuksen investointeihin on varattu 4,9 miljoonaa euroa, joista on toteutunut noin 1,2 miljoonaa euroa. Kuntatekniikan investoinneista siirtyy seuraaville vuosille kuluja mm. Hopeakallion alueen ja Paassilta II:n itäpuoli alueen esirakentaminen sekä Sorvasen alueen hulevedet. Kuntatekniikan investoinneista jää toteutumatta 1,6 miljoonaa euroa

Vesihuoltolaitos

Vesihuoltolaitoksen investointeihin on varattu 3 miljoonaa euroa, joista toteutunut noin 0,5 miljoonaa euroa. Paassillan yritysalueen laajennus jää toteutumatta suunnitelmamuutoksista johtuen, Norolantien urakka jouduttu jakamaan kahdelle vuodelle suunnitelmien viivästymisen vuoksi ja Tiilikankaantien vesihuollon saneerauksesta saatu ennakoitua edullisempi tarjous. Vesihuoltolaitoksen investoinneista jää toteutumatta 0,7 miljoonaa euroa.

Talonrakennus

Talonrakennuksen investointeihin on varattu yhteensä 2,9 miljoonaa euroa, josta toteutunut noin 1,3 miljoonaa euroa. Kiinteistöinvestoinneista jää toteutumatta arkiston uudisrakentaminen noin 0,7 miljoonaa euroa.

Nettoinvestoinnit hankeryhmittäin

Investointiryhmä	Hankeryhmä	Talousarvio	Toteuma	Määrärahaa jäljellä	Tot %
Arvopaperit ja osuudet	Arvopaperit ja osakkeet	1 500 000	0	1 500 000	0,0 %
Kiinteä omaisuus	Kiinteistöjen ostot	2 000 000	653 721	1 346 279	32,7 %
Kiinteä omaisuus	Kiinteän omaisuuden myynti	-420 000	-712 830	292 830	169,7 %
Julkinen käyttöomaisuus	Kadunrakennus ja muut yleiset alueet	5 095 000	1 337 072	3 757 928	26,2 %
Julkinen käyttöomaisuus	Vesihuoltolaitos	3 000 000	489 705	2 510 295	16,3 %
Talonrakennus	Talonrakennus	2 895 000	1 292 959	1 602 041	44,7 %
Talonrakennus	Talonrakennus myynti	-5 360 800	-5 360 815	15	-
Irtain omaisuus	Konsernihallinto, irtain	840 000	137 191	702 809	16,3 %
Irtain omaisuus	Hyvinvoinnin palvelualue, irtain	100 000	20 643	79 357	20,6 %
Irtain omaisuus	Elinvoiman palvelualue, irtain	40 000	0	40 000	0,0 %
Yhteensä		9 689 200	-2 142 354	11 831 554	-22,1 %

Maksuvalmius ja lainat

Talousarviossa on varauduttu lyhentämään vanhoja lainoja yhteensä 5,7 miljoonaa euroa.

Tammi-elokuun aikana pitkäaikaisia lainoja on lyhennetty 3,6 miljoonaa euroa.

Lainasalkun (mukaan lukien kiinteistöleasing) avoinna oleva saldo elokuun lopussa oli 65 miljoonaa euroa, josta pitkäaikaisten lainojen osuus noin puolet. Lainasalkun keskikorko viimeisen 12 kk aika on ollut 2,17 prosenttia. Lainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika on 8,4 vuotta.

Pitkäaikaisista lainoista 32 prosenttia on sidottu kiinteään korkoon, kun tehdyt suojaukset otetaan huomioon. Kiinteistöleasingit huomioon ottaen suojausaste on huhtikuun lopussa ollut 33 prosenttia. Leasingkohteet on sidottu 6 kuukauden euriboriin. Viime vuoden vastaavalla tarkastelujaksolla 6 kuukauden euribor oli 1,2 prosenttia ja 4,0 prosenttia elokuussa 2023.

Talousarvioon tehdyt muutokset

Valtuusto on 24.4.2023 § 13 hyväksynyt seuraavan muutoksen kuluvan vuoden talousarvioon:

Käyttötalousosa

- Hyvinvoinnin palvelualue, yhteisöavustukset, Sivistys- ja vapaa-aikatoimi, nettomäärärahaa lisätään +50.000 euroa.

Lisäksi valtuusto on 12.6.2023 §28 hyväksynyt seuraavat muutokset kuluvan vuoden talousarvioon:

Käyttötalousosa:

- Hyvinvoinnin palvelualue, varhaiskasvatuspalvelut, nettositovaa määrärahaa lisätään +1.000.000 euroa

Tuloslaskelmaosa:

- Kunnalliseron tuottoarviota lisätään +2.000.000 euroa
- Yhteisöveron tuottoarviota lisätään +300.000 euroa

Investoinnit

- pysyvien vastaavien investointituloja lisätään +5.400.000 euroa

Lisäksi valtuusto on 25.9.2023 §43 hyväksynyt seuraavat muutokset kuluvan vuoden talousarvioon:

Investoinnit

- Arvopaperit ja osuudet, investointimenoja lisätään +1.500.000 euroa

Talousarvion muutospaineeet

Käyttötalousosa

- Elinvoiman palvelualue
  - muutospaineeet pyritään kattamaan palvelualueen sisältä

Tuloslaskelmaosa

- Verotulot + 1.400.000 euroa

Käyttötalous + tuloslaskelmaosa (tulosvaikutus) yhteensä 1.400.000 euroa vahvistava.

Investoinnit

- Julkinen käyttöomaisuus, kadunrakennus, -1.600.000 euroa
- Talonrakennus, uudisrakentaminen, -700.000 euroa
- Vesihuoltolaitoksen investoinnit, -700.000 euroa

Talousarvion muutospaineeet tuodaan hallituksen ja edelleen valtuuston päätettäväksi erillisessä pykälässä.

Tilinpäätösennuste

Tilinpäätösennuste perustuu alkuvuoden toteumaan sekä edellä mainittuihin muutospaineeisiin. Vuoden 2023 tilinpäätösennuste on muutosten takia 8,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Tuloslaskelma, 1000 euroa

Tuloslaskelma, 1 000 euroa	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteuma 1-8/2022	Toteuma 1-8/2023	Toteuma %	Toteutunut muutos, %	Määrärahaa jäljellä	Muutos- paineeet	Ennuste 2023
Toimintatuotot	32 068	35 305	20 612	23 680	67,1 %	14,9 %	-11 625		35 305
Valmistus omaan käyttöön	73	50	0	0	0,0 %	—	-50		50
Toimintakulut	-165 705	-92 775	-107 642	-58 347	62,9 %	-45,8 %	34 427		-92 775
TOIMINTAKATE	-133 564	-57 419	-87 030	-34 667	60,4 %	-60,2 %	22 752		-57 419
Verotulot	103 583	54 300	71 019	40 336	74,3 %	-43,2 %	-13 964	1 400	55 700
Valtionosuudet	47 781	21 000	31 547	13 777	65,6 %	-56,3 %	-7 223		21 000
Rahoitustuotot ja -kulut	464	-1 122	582	351	-31,3 %	-39,7 %	1 473		-1 122
VUOSIKATE	18 264	16 758	16 117	19 797	118,1 %	22,8 %	3 039	1 400	18 158
Poistot ja arvonalentumiset	-10 620	-9 974	-6 137	-5 670	56,9 %	-7,6 %	4 304		-9 974
Satunnaiset erät	0	0	0	0	—	—	0		0
TILIKAUDEN TULOS	7 644	6 784	9 980	14 126	208,2 %	41,5 %	7 343	1 400	8 184
Poistoeron muutos	255	250	167	167	66,7 %	0,0 %	83		250
Varausten muutos	-7 600	0	0	0	—	—	0		0
TILIKAUDEN YLI-ALIJÄÄMÄ	298	7 034	10 147	14 293	203,2 %	40,9 %	-7 259	1 400	8 434

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Yleiset tytäryhteisöjä koskevat tavoitteet

- Tytäryhtiöiden tulee toimia kunnanvaltuuston hyväksymän strategian mukaisesti ja konserniohjetta noudattaen
- Sisäisen valvonta ja riskienhallinta tulee järjestää konserniohjeiden mukaisesti ja niistä raportoitaessa noudattaa konserniohjetta
- Kaikilta yhtiöiltä edellytetään tervettä pitkäjänteistä taloudenpitoa ja kannattavuutta
- Tytäryhteisöjen tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää tukityöllistäminen
- Konsernin sisäiset palveluostot on keskitettävä tarkoituksenmukaisesti koko konsernin etu huomioiden

Talouteen liittyvä tavoite:

- Käyttökateprosentin pysyminen vähintään vuoden 2022 tilinpäätöksen tasolla tai parantaminen
- Kunnan korjausvelkaselvitykseen osallistuminen

Konserniyhtiö	Hollolan Asuntotalot Oy ja Koy Tervasmilu	
Strategian tavoite	Tarjoamme monipuolisia ja kehittyviä asumisen muotoja lähellä luontoa.	
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.8.2023
Asukkaiden pysyvyys	Asukkaiden vaihtuvuus alle 3,5 %/kk. Lähtötaso 4 %. Käyttöaste yli 95 %, lähtötaso 93,5 %.	Toteuma elokuussa oli 3,76 %/kk Toteuma elokuussa oli 97,1 %.
Pitkän tähtäimen korjaus- ja kehitysuunnitelman toteuttaminen kestävä kehityksen ratkaisut huomioiden (esim. aurinkoenergian hyödyntäminen)	Suunnitelman toteutuminen.	Investointi ohjelma on päivitetty 19.9.2022. Siirrytty vihreään kaukolämpöön kiinteistöjen lämmityksen osalta 1.2.2022.
Strategian tavoite	Tuotamme laadukasta palvelua ja hyvinvointia kuntalaisille.	
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.8.2023
Asiakkaiden tyytyväisyys	Asiakaspalautteet vähintään edellisen vuoden tasolla. Lähtötaso 4,0. Asukaskyselyn tavoitteellinen vastausprosentti 30 %.	Asiakas tyytyväisyys oli 4,2 ja vastausprosentti oli 31 %.
Kuntastrategian mukaisten hankkeiden edistäminen konserniohjauksen, sekä kuntayhteistyön kautta	Asumisen PTS-suunnitelma osana strategisia ohjelmia laadittu.	Investointisuunnitelma hyväksytty yhtiön hallituksessa 27.9.2022.

Konserniyhtiö

Hollolan Tilapalvelu Oy

Strategian tavoite

Tuotamme laadukasta palvelua ja hyvinvointia kuntalaisille.

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide

Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)

Toteuma 31.8.2023

Kiinteistöjen korjausvelan pitäminen kohtuullisella tasolla	Vuonna 2023 pitkän ajan korjausvelkatavoite määritetty.	Korjausvelkaa koskevat pitkän aikavälin tavoitteita ei ole vielä määritetty.
Kunnan energiasäästöohjelman laadintaan ja täytäntöönpanoon osallistuminen.	Vuodelle 2023 osoitetut Tilapalveluiden toimenpiteet suoritettu.	Kukkilan päiväkodin energiatehokkuushanke on tehty, LED-valoja asennettu Salpakankaankoulun A ja C-osaan, sekä Soramäen päiväkotiin. EC-puhaltimia asennettu kirjastoon, Nostavan kouluun ja jäähalliin. Aurinkopaneelit asennetaan Kukkilan päiväkotiin ja Salpakankaan koulun B-osaan syksyn aikana. Kunnanhallituksen 17.10.2022 ja astetta alemmas kampanjan asetettavatavoitteet on saavutettu.

Konserniyhtiöiden tuloslaskelmat

Hollolan Asuntotalot Oy

Yhtiön talous ja tase

Yhtiön liikevaihto koostui vuokratuloista ja käyttökorvauksista, jotka olivat tarkastelujakson aikana 2.264.909 euroa. Liiketoiminnan muut kulut olivat yhteensä 1.841.147 euroa alittaen talousarvion 1.833.905 euroa. Tarkastelujakson tilikauden tulokseksi muodostui -144.481 euroa johtuen jakson aikana tehdyistä investointihankkeista. Kiinteistöjen investointi- ja korjauskulut olivat jakson aikana 720.044 euroa.

Pitkäaikaisia Handelsbankenin ja Kuntarahoituksen lainoja on yhteensä 9.565.501 euroa. Jaksottamattomat korkokulut olivat 131.914 euroa. Vastaavaan aikaan viime vuonna ne olivat 19.545 euroa.

Maksuvalmius on hyvä 1.788.618,12 euroa 31.8.2023.

Yhtiön hankkeet ja toiminta

Kansankuja 8 käyttövesiputkisanneeraus valmistui kesäkuussa. Koulurinteentie 3 rivitalon toimisto-osa päättyen rakennettiin tilat päiväkotia varten alkuvuodesta Hollolan Tilapalvelut Oy:n toimesta. Kansankuja 6 käyttövesiputkisanneeraus alkoi heinäkuussa ja hanke valmistuu lokakuussa.

Keskuskorttelihanketta on käyty läpi hallituksessa 9.3.2023 kunnanhallituksen 23.1.2023 esityksen pohjalta, sekä hallituksessa 22.3.2023 toimitusjohtajan valmisteleman esityksen ”Hollolan Asuntotalot keskustakorttelin kehityshanke hallitus” ja päivitetyn kunnanhallituksen 23.1.2023 esityksien pohjalta. Hallitukselle on myös lähetetty sähköpostilla kunnanhallituksessa 17.4.2023 toimitusjohtajan esittelemä diaesitys 13.4.2023. Sama diasarja on esitelty myös kunnanvaltuuston infotilaisuudessa 19.4.2023. Hanketta käsiteltiin hallituksen kokouksessa 1.6.2023 ja hallitus päätti hyväksyä kaavoitusvaiheeseen siirtymisen ja Hollolan Asuntotalot Oy:n roolin hankkeessa.

Uuden vuokraloisännöitsijän rekrytointi toteutettiin kevään aikana ja uudeksi isännöitsijäksi valittiin Miia Nuutila. Hän toimi aiemmin Hattula-Kiinteistöt Oy:n toimitusjohtajana ja aloitti työt 29.5.2023. Hol-

lolan Tilapalvelu Oy:n palvelut Hollolan Asuntotalot Oy:lle rajoittuivat 1.6.2023 alkaen vain toimitusjohtajan palveluiksi.

Yhtiön kiinteistöhoidon palvelusopimus kilpailutettiin kevään aikana ja yhtiön uudeksi kiinteistöhoidon yhtiöksi valittiin Palmia Oy 1.6.2023 hallituksen kokouksessa.

Harmaalepän myynnin tuloutusta Hollolan Asuntotalot Oy:n ARA asuntokannan peruskorjaamiseen käsiteltiin kunnanhallituksessa 17.4.2023 ja tuloutus päätettiin toteuttaa SVOP sijoituksena yhtiölle. Yhtiön hallitus hyväksyi toimitusjohtajan tekemän suunnitelman olemassa olevan valtion tukeman asuntokannan peruskorjaamisesta 1.6.2023 kokouksessa. Hallitus hyväksyi 8.8.2023 kokouksessa SVOP- rahaston käytön ARA- kohteiden rahoitusvälineenä. Yhtiökokous hyväksyi asian 28.8.2023 kokouksessa.

Hallitus valtuutti toimitusjohtajan päättämään mahdolliseen korkosuojaussopimukseen ryhtymisestä ja al-lekirjoittamaan suojaustason nostoon liittyvät sopimukset ja asiakirjat neuvoteltuaan asiasta kunnan hallinto- ja talousjohtajan kanssa. Hallitus valtuutti toimitusjohtajan myös kutsumaan mahdollisen yhtiökokouksen asian osalta.

Pauli Karvinen nimitettiin yhtiön uudeksi hallituksen jäseneksi yhtiökokouksessa 16.5.2023 Miikka Lönnqvistin tilalle.

Asuntojen normaaleja huoltokorjauksia on toteutettu asuntojen vapautuessa.

Huoneistojen käyttöaste oli huhtikuussa 98,6 %. Hakijoita 1 - 2 h+k asuntoihin oli keskimäärin 22 kpl/kk ja 3 - 4 h+k asuntoihin 25 kpl/ kk. Hakijamäärät ovat hieman lisääntyneet vuoden 2022 lopusta.

Henkilökunta

Yhtiöllä on tällä hetkellä 5 henkilöä vakituisessa työsuhteessa.

Omistajan asettamien tavoitteiden toteutuminen

Kuntastrategiassa määritettyjen arvojen edistäminen. Mittari: Asukaskysely arvojen näkökulmasta (luo vertailumittarin tuleville vuosille). Toteuma: tehdään loppu syksyllä.

Käyttöaste yli 95 %, 2021 96,6 %, Toteuma: elokuussa oli 97,1 %.

Asukasvaihtuvuus <3,5 %/kk, 2021 keskimäärin 2,3 %/kk. Toteuma: elokuussa oli 3,76 %/kk.

Kuntastrategian mukaisten hankkeiden edistäminen konserniohjauksen, sekä kuntayhteistyön kautta. Mittari: Asumisen PTS-suunnitelma osana strategiaa ohjelmia laadittu. Toteuma: Investointisuunnitelma hyväksytty yhtiön hallituksessa 27.9.2022.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Yhtiön talous tulee toteutumaan seuraavan jakson aikana talousarvion mukaisesti.

Keskuskorttelit hanke siirtyy suunnitelmien mukaan kaavoitusvaiheesta talonsuunnitteluvaiheeseen myös Hollolan Asuntotalot Oy:n osalta.

PTS-korjauksien ja investointien osalta toteutetaan Tiilijärventie 5D ja Keskuskuja 2 käyttövesiputkien peruskorjaukset.

Harmaalepän myynnistä tulevaa SVOP-rahaston pääoma siirtyy suunnitelmien mukaan yhtiön tilille ennen vuoden vaihdetta.

Yhtiön toimitusjohtaja on ilmoittanut 8.8.2023 hallituksen kokouksessa siirtyvänsä pelkästään Hollolan Tilauspalvelu Oy:n toimitusjohtajaksi 31.12.2023 mennessä. Asiasta on tehty ennakkokanta kunnanhallitukselle ja kunnanhallitus on hyväksynyt muutoksen kokoaikaisesta yhtiön omasta uudesta toimitusjohtajuudesta 21.8.2023 kokouksessa.

Hollolan Asuntotalot Oy:n tuloslaskelma

	Toteuma		Budjetti		Ero	
	08/2023	01/2023 - 08/2023	08/2023	01/2023 - 08/2023	Eur	%
LIKEVAIHTO	275 208	2 264 909	269 832	2 153 600	111 309 ▲	105,2%
Vuokrat	265 502	2 189 481	261 460	2 086 332	103 150 ▲	104,9%
Käyttökorvaukset	9 791	76 109	8 427	67 704	8 405 ▲	112,4%
Suorittavat arvonsäverot kiinteistön tuotoista	-85	-681	-54	-435	-246 ▼	156,5%
Muut kiinteistön tuotot	90	5 089	8	571	4 517 ▲	890,6%
KIINTEISTÖN TUOTOT	275 298	2 269 997	269 840	2 154 171	115 826 ▲	105,4%
Henkilöstökulut	-25 402	-156 176	-18 679	-158 507	2 331 ▲	98,5%
Palkat ja palkkiot	-18 819	-120 829	-14 881	-123 507	2 678 ▲	97,8%
Henkilösivukulut	-6 583	-35 347	-3 799	-35 000	-347 ▼	101,0%
HOITOKATE	249 895	2 113 821	251 161	1 995 664	118 157 ▲	105,9%
Poistot ja arvonalentumiset	-37 862	-302 892	-45 735	-365 883	62 991 ▲	82,8%
Suunnitelman mukaiset poistot	-37 862	-302 892	-45 735	-365 883	62 991 ▲	82,8%
Läiketoiminnan muut kulut	-173 450	-1 841 147	-229 930	-1 833 905	-7 242 ▼	100,4%
Hallinto	-8 889	-72 110	-12 047	-97 883	25 773 ▲	73,7%
Käyttö ja huolto	-18 139	-245 809	-22 670	-227 452	-18 357 ▼	108,1%
Ulkoalueiden huolto	-282	-22 816	-58	-38 293	15 476 ▲	59,6%
Sivous	-4 818	-35 338	-838	-37 426	2 087 ▲	94,4%
Lämmitys	-25 575	-218 361	-25 413	-215 663	-2 698 ▼	101,3%
Vesi ja jätevesi	-15 146	-118 745	-16 976	-139 474	20 729 ▲	85,1%
Sähkö ja kaasut	-5 477	-45 156	-6 211	-69 731	24 576 ▲	64,8%
Jätehuolto	-5 908	-61 244	-4 886	-53 245	-8 000 ▼	115,0%
Vahinkovakuutukset	-5 190	-43 541	-4 382	-35 053	-8 488 ▼	124,2%
Vuokrat	-18 163	-165 527	-16 237	-164 584	-942 ▼	100,6%
Korjaukset	-67 748	-720 044	-110 939	-671 570	-48 475 ▼	107,2%
Muut hoitokulut	-3 973	-31 253	-2 759	-25 630	-5 624 ▼	121,9%
Luottotappiot	714	3 238	255	1 747	1 491 ▲	185,4%
Kiinteistövero	5 146	-64 440	-6 770	-59 649	-4 791 ▼	108,0%
Rahoitustuotot ja -kulut	-48 320	-114 263	-11 675	-75 325	-38 938 ▼	151,7%
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot	537	17 651	265	13 294	4 357 ▲	132,8%
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-48 857	-131 914	-11 939	-88 619	-43 295 ▼	148,9%
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILIPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	-9 736	-144 481	-36 180	-279 449	134 968 ▲	51,7%
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	-9 736	-144 481	-36 180	-279 449	134 968 ▲	51,7%

Yhtiön talous ja tase

Yhtiön liikevaihto koostui palvelumaksuista (ylläpito, rakentaminen, läpilaskutettavat erät ja ulkopuoliset), jotka olivat tarkastelujakson aikana 6.762.461 euroa. Henkilöstökulut olivat tarkastelujaksolla 564.082 euroa. Liiketoiminnan muut kulut olivat yhteensä 6.258.183 euroa. Tarkastelujakson tilikauden tulokseksi muodostui -65.304 euroa ennen tilinpäätössiirtoja. Kiinteistöjen investointi- ja korjauskulut olivat jakson aikana 2.586.891 euroa.

Yhtiön taseen arvo oli 31.12.2022 2.833.937 euroa ja nyt 31.8.2023 2.851.228 euroa. Yhtiön lainakanta on 275.000 euroa ja yhtiöllä on 3 miljoonan euron luottolimiittisopimus kuntakonsernin kanssa.

Yhtiön maksuvalmius on huono -1.238.233 euroa, johtuen suuresta myyntisaamismäärästä 2.385.323 euroa.

Yhtiö toteuttaa myös palvelusopimuksen kiinteistökohtaista virtuaalista tulosseurantaa.

Henkilökunta

Yhtiössä on tällä hetkellä 17 henkilöä vakituudessa työsuhteessa. Henkilöstön kanssa on pidetty viikoittain johtoryhmän palaverit, sekä kuukausipalaverit helmikuussa ja huhtikuussa, sekä TYKY-päivä 14.9.2023. Yhtiön arkkitehti eläköityy 30.11.2023 ja hänen tilalleen on tarkoituksena palkata suunnitteluassistentti.

Yhtiön hankkeet ja toiminta

Uimahallin peruskorjaukseen perustettiin projektiryhmä, joka aloitti suunnittelun perustietojen kokoamisen käyttäjäryhmien kanssa ja valmisteli suunnittelun tarjouspyyntöä. Suunnittelun kilpailutuksen tarjouspyyntö julkaistiin Hilmassa 13.3.2023 ja tarjoukset saatiin 15.5.2023. Hallitus hyväksyi uimahallihankkeen suunnittelun toteuttajaksi Arkkitehtitoimisto Minkkinen Oy:n 569.474 euron tarjoushinnalla 31.5.2023 kokouksessa. Hallitus päätti 22.2.2023 kokouksessa, että hankkeen projekti johto kilpailutetaan suunnittelun kilpailutuksen jälkeen erilliskilpailutuksella. Tarjouspyyntö julkaistiin Hilma-palvelussa 4.6.2023 ja tarjoukset pyydettiin 3.7.2023 mennessä. Hankinnan kesto on 3 vuotta ja valittavia konsultteja valitaan 3. Tarjouksia saatiin 16 kpl. Hallitus hyväksyi 5.7.2023 kokouksessa seuraavat konsultit pisteytysjärjestyksessä 1. Edubuild Oy, 2 Rapp Valvontakonsultit Oy ja 3 Sitowise Oy.

Yhtiön toimitusjohtaja on ollut jakson aikana arvioimassa keskuskorttelihankkeen Hollola-Talon suunnitteluvaiheen Wasa Groupin tarjousta yhdessä kunnan virkamiesten kanssa.

Jakson aikana toteutettiin seuraavat investointihankkeet: Kukkilan päiväkodin energiatehokkuushanke ja LED valaistus, Herralan koulun päiväkodin tilojen laajennus, Paimelan koulun vesikattohanke, Salpakan koulun C-osa lattiahanke, Pyhäniemen koulun 1-kerroksen peruskorjaus ja ruokalan ikkunoiden uusinta, Kankaan koulun osajäähditys, Jäähallin, kirjaston ja Nostavan koulun EC-puhaltimet, Salpakankaan koulun A-osan ja C-osan LED-valaisimet, Arkistohanke varikolle, Hämeenkosken koulun käyttövesiputket, Vesikansan varikon peruskorjaus ja VILP-hanke, Hämeenkosken koulun aitojen uusinta, Soramäen päiväkodin peruskorjaus ja LED-hanke.

Tiilikankaan koululle tehtiin kesällä sisäilmatutkimus Polygon Oy:n toimesta. Tutkimuksen pohjalta tehtiin useita korjaustoimenpiteitä sisäilman laadun varmistamiseksi koulun jäljellä olevalle käyttöiälle Polygonin toimesta. Tehdyistä toimenpiteistä pidettiin tiedotustilaisuus koulun käyttäjille ja vanhemmille 15.8.2023. Hankkeeseen käytettiin 66.765 euroa.

Investointeihin käytettiin yhteensä 1.643.112 euroa.

Jakson aikana toteutettiin seuraavat PTS-hankkeet: Elinkaarikoulujen PTS-hankkeet, Kukkilan päiväkodin nuohous, Nostavan koulun parakin maalaus, Herralan koulun lämmitysverkoston perussäätö, Pyhäniemen koulun lämmitysverkoston perussäätö, Pyhäniemen koulun sisätilojen maalaus, Salpakankaankoulun C-osan ulkopuolen maalauksia ja PTS-korjauksia, Salpakankaan koulun B-osan pintakorjauksia ja maalauksia, Kankaan koulun haitarioven poisto, jäähallin IV-nuohous, Hämeenkosken koulun luokkien tiivistyskorjauksia, leikkivälineiden ja alustojen uusintaa, vesilaitoksen Salpa-Mattilan rakennuksen peruskorjaus, Pyhäniemen puimalarakennuksen peruskorjaus.

PTS-korjauksiin käytettiin yhteensä 656.790 euroa.

Business Finlandilta saatiin energiatukea 14.323 euroa Jäähallin, kirjaston ja Nostavan koulun EC-puhallin hankkeeseen, sekä Salpakankaan koulun B-osan ja Kukkilan päiväkodin aurinkopaneelihankeisiin 19.108 euroa. Kukkilan päiväkodin energiatehokkuushankkeeseen saatiin energiatukea aiemmin 27.380 euroa. Energiatukia on saatu yhteensä 60.811 euroa vuoden aikana.

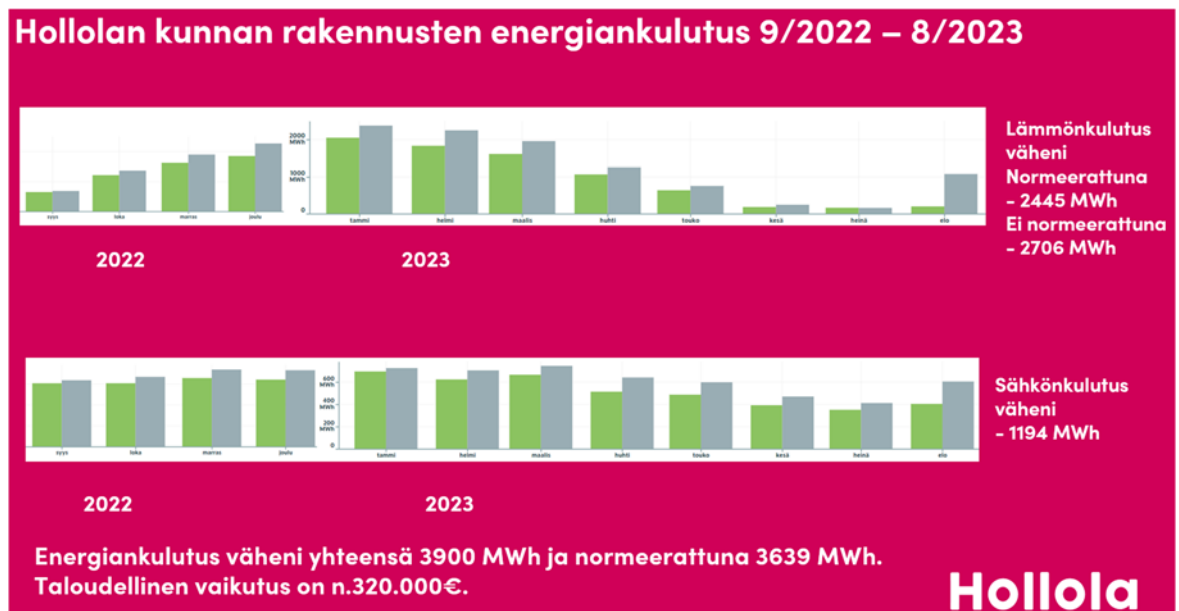
Kunnanviraston väistötiloja organisoitiin arkistolle, ICT-tuelle, ympäristöterveydenhuollolle ja Wellamo-opistolle. Uimahallin väistötiloja organisoitiin Hyvinvoinnin palvelualueelle Hollolan Prisman rakennukseen.

Ylimääräinen yhtiökokous pidettiin 20.6.2023. Yhtiön toimialaan lisättiin toimitilavuokraus vuokrattavien tilojen vuoksi ja hallituksen kokoonpanoon lisättiin varajäsenet. Yhtiön uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Pasi Pasanen ja varajäseniksi valittiin Vesa Aholainen ja Mika Halme.

Yhtiön toimitusjohtajuuden tuottamista Hollolan Asuntotaloille käsiteltiin 5.7.2023 hallituksen kokouksessa. Asiasta tehtiin ennakkokanta kunnanhallitukselle 21.8.2023. Kunnanhallitus käsittelee asiaa 21.8 ja 4.9 kokouksissa ja hyväksyi asian ennakkokannan esityksen mukaisesti.

Energiat, energiansäästö ja ympäristövaikutukset

Astetta alemmas kampanjan ja kunnanhallituksen määrittämän energiansäästön tilanne:

Kunnanhallitus määrittä 17.10.2022 vuoden energiansäästön tavoitteeksi 2400 MWh. Tavoite ylitettiin normeerattuna 152 % ja ei normeerattuna 163 %.

Omistajan asettamien tavoitteiden toteutuminen

Kiinteistöjen korjausvelka pidetään kohtuullisena. Tilapalvelut osallistuu kuntakonsernin korjausvelkatar-kasteluun. Korjausvelkaa koskevat pitkän aikavälin tavoitteet määritellään vuoden 2023 aikana, osana kunnan selvityksen käsittelyä. Mittari: Vuonna 2023 pitkän ajan korjausvelkatavoite määritetty. Tilanne: ei ole vielä määritelty.

Kunnan energiansäästöohjelman laadintaan ja täytäntöönpanoon osallistuminen. Mittari: Vuodelle 2023 osoitetut Tilapalvelun toimenpiteet suoritettu. Tilanne 8/2023: Kukkilan päiväkodin energiatehokkuushanke on tehty, LED-valoja asennettu Salpakankaankoulun A ja C-osaan, sekä Soramäen päiväkotiin. EC- puhaltimia asennettu kirjastoon, Nostavan kouluun ja jäähalliin. Aurinkopaneelit asennetaan Kukkilan päiväkotiin ja Salpakankaan koulun B-osaan syksyn aikana. Kunnanhallituksen 17.10.2022 ja astetta alemmas kampanjan asetetut tavoitteet on saavutettu.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Yhtiön talous toteutuu seuraavan jakson aikana talousarvion mukaisesti. Riskinä tunnistetaan lämpöenergian suuret korotukset n.6 % lämmötuottajien toimesta 1.4 ja 1.7 alkaen ja leasing-kohteiden vuokrien korotukset.

Kiinteistöjen osalta suoritetaan toimenpiteitä talousarviossa hyväksytyyn rakentamis- ohjelman 2023 mukaisesti, sekä normaaleja ylläpidon korjaustoimenpiteitä.

Uimahallin peruskorjaushanketta toteutetaan suunnittelun ja urakkakilpailituksen valmistelun osalta loppuvuoden aikana. Keskuskorttelit hankkeen talonsuunnitteluvaiheeseen osallistutaan kunnan virkamiesjohdon tueksi tarpeen vaatiessa.

PTS-korjauksiin on yhtiön talousarviossa varattu 904.000 euroa ja investointeihin 2.388.000 euroa kuluvalle vuodelle.

Hollolan Asuntotalot Oy:n toimitusjohtajuudesta luopumista käsitellään syksyn aikana.

	Toteuma		Budjetti		Ero		%
	08/2023	01/2023 - 08/2023	08/2023	01/2023 - 08/2023	Eur		
LIKEVAIHTO	1 009 700	6 762 461	968 468	8 132 842	-1 370 381		83,2%
Vuokrat	0	0	0	0	0		
Vuokrat, Alv	0	0	0	0	0		
Käyttökorvaukset	1 009 700	6 762 461	968 468	8 132 842	-1 370 381		83,2%
Muut kiinteistöjen tuotot	-240	294	0	0	294		
MYYNTIKATE	1 009 461	6 762 755	968 468	8 132 842	-1 370 087		83,2%
Henkilöstökulut	-58 903	-564 082	-71 134	-566 678	2 596		99,5%
Palkat ja palkkiot	-47 428	-445 097	-56 022	-455 110	10 013		97,8%
Henkilösivukulut	-11 476	-118 986	-15 112	-111 569	-7 417		106,6%
Liiketoiminnan muut kulut	-1 004 806	-6 258 183	-896 662	-7 551 139	1 292 956		82,9%
Hallinto	-7 441	-100 693	-17 424	-124 997	24 305		80,6%
Käyttö ja huolto	-82 091	-583 887	-79 439	-589 585	5 698		99,0%
Ulkoalueiden huolto	-17 794	-299 969	-26 836	-350 767	50 798		85,5%
Silvous	-905	-7 055	-1 845	-16 900	9 845		41,7%
Lämmitys	-31 932	-587 287	-39 579	-755 435	168 148		77,7%
Vesi ja jätevesi	-11 242	-112 291	-22 270	-142 751	30 460		78,7%
Sähkö ja kaasut	-67 547	-526 861	-96 503	-664 655	137 795		79,3%
Jätehuolto	-20 219	-77 773	-7 512	-50 754	-27 019		153,2%
Vahinkovakuutukset	0	-2 517	-3 555	-29 678	27 160		8,5%
Vuokrat	-166 114	-1 241 070	-125 871	-1 017 910	-223 160		121,9%
Kiinteistövero	-25 267	-131 890	-18 180	-142 431	10 542		92,6%
Korjaukset	-59 386	-286 989	-37 565	-246 608	-40 381		116,4%
PTS - Korjaukset	-135 965	-656 790	-40 000	-673 000	16 210		97,6%
Investoinnit	-378 903	-1 643 112	-380 000	-2 745 000	1 101 888		59,9%
Muut hoitokulut	0	0	-83	-667	667		0,0%
KÄYTTÖKATE	-54 249	-59 510	672	15 025	-74 535		-396,1%
LIKEVOITTO	-54 249	-59 510	672	15 025	-74 535		-396,1%
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-5 793	-308	-2 289	-3 504		253,1%
Korkokulut ja muut rahoituskulut	0	-5 793	-308	-2 289	-3 504		253,1%
TULOS ENNEN TP-SIIRTOJA JA VEROJA	-54 249	-65 304	364	12 736	-78 039		-512,8%
Tuloverot	0	-716			-716		
TILIKAUDEN TULOS	-54 249	-66 019	364	12 736	-78 755		-518,4%

Asunto Oy Hollolan Tervasmilu

Tulos tileittäin

	01.01.2023 - 31.08.2023	01.01.2022 - 31.08.2022	Ero
TULOSLASKELMA TILEITTÄIN			
Kiinteistön tuotot			
Vastikkeet			
3001 Asuinhuoneistovastikkeet	32 000,00	32 000,00	0,00
Hoitovastikkeet yhteensä	32 000,00	32 000,00	0,00
3031 Vesivastikkeet	4 776,42	4 936,81	-160,39
Kulutusperusteiset vastikkeet yhteensä	4 776,42	4 936,81	-160,39
Vastikkeet yhteensä	36 776,42	36 936,81	-160,39
3108 Autopaikkavuokrat	706,00	512,00	194,00
Vuokrat	706,00	512,00	194,00
3203 Saunamaksut	730,00	880,00	-150,00
Käyttökorvaukset yhteensä	730,00	880,00	-150,00
Kiinteistön tuotot yhteensä	38 212,42	38 328,81	-116,39
Kiinteistön hoitokulut			
5330 Maksut isännöintiyrityksille	-4 092,48	-3 992,64	-99,84
5333 Isännöinnin kokouspalkkiot	-100,00	-100,00	0,00
5350 Maksut tilintarkastustoimistolle	-1 240,00	-1 612,00	372,00
5370 Toimisto ym hallintokulut	-470,40	-488,00	17,60
5375 Jäsenmaksut	-192,00	-188,00	-4,00
5377 Pankki- ja maksuliikennekulut	-591,54	-737,92	146,38
5389 Muut toimisto- ja hallintokulut	-680,00	0,00	-680,00
Hallinto	-7 366,42	-7 118,56	-247,86
5430 Maksut kiinteistönhoitoyritykselle	-3 587,60	-3 407,20	-180,40
5433 Kiint.hoitoyr. Erillisveloitukset	-11,63	-22,81	11,18
5440 Maksut laitehuoltoyrityksille	-185,81	-173,55	-12,26
5442 Kattolumityöt ja kattojen puhdist.	0,00	-112,00	112,00
5444 Kulutusseurantamaksut	0,00	-20,00	20,00
5447 Sähkö- ja tietoliikennejärj. huolto	-1 083,60	-1 083,60	0,00
5450 Käytön ja huollon tarveaineet	-46,12	-61,60	15,48
Käyttö- ja huolto	-4 914,76	-4 880,76	-34,00
5534 Lumityöt ja liukkauden torjunta	-1 825,91	-1 991,13	165,22
Ulkoalueiden hoito	-1 825,91	-1 991,13	165,22
5630 Maksut siivousliikkeelle	-1 455,76	-1 427,20	-28,56
5646 Vaihdomattopalvelu	-695,09	-678,32	-16,77
Siivous	-2 150,85	-2 105,52	-45,33
5700 Lämmitys	-8 075,59	-7 065,63	-1 009,96
Lämmitys	-8 075,59	-7 065,63	-1 009,96
5800 Vesi ja jätevesi	-4 398,90	-4 540,80	141,90
Vesi- ja jätevesi	-4 398,90	-4 540,80	141,90
5900 Sähkö ja kaasu	-1 538,30	-1 900,07	361,77
Sähkö ja kaasu	-1 538,30	-1 900,07	361,77
6000 Jätehuolto	-3 522,88	-3 713,83	190,95
Jätehuolto	-3 522,88	-3 713,83	190,95
6100 Vahinkovakuutukset	-1 377,54	-1 325,22	-52,32
6180 Muut vahinkovakuutukset	-193,00	0,00	-193,00
Vahinkovakuutukset	-1 570,54	-1 325,22	-245,32
6300 Kiinteistövero	-3 626,60	-3 390,84	-235,76
Kiinteistövero	-3 626,60	-3 390,84	-235,76
6440 Ulkoaluerakenteiden korjaukset	-422,95	-48,00	-374,95
6460 Ulkopuolisten rakenteiden korjaus	-620,00	-2 263,71	1 643,71
6470 Sisäp. rakenteiden ja kalusteiden korj.	-551,30	-72,03	-479,27
6530 LVI-järjestelmien korjaukset	-432,43	-243,01	-189,42
6550 Sähkö-, tieto- ja kaasujärjestelm. korj.	-17,40	-454,47	437,07
Korjaukset	-2 044,08	-3 081,22	1 037,14
Kiinteistön hoitokulut yhteensä	-41 034,83	-41 113,58	78,75
HOITOKATE	-2 822,41	-2 784,77	-37,64

Hollola

Rahoitustuotot ja -kulut			
81201 Pääomavastike 1	32 000,00	32 000,00	0,00
Rahoitustuotot ja -kulut	32 000,00	32 000,00	0,00
8631 Korkokulut, Nordea -92235	-5 520,31	-3 638,10	-1 882,21
8650 Korkokulut luotollisista pankkitileistä	-33,66	-33,66	0,00
Korkokulut	-5 553,97	-3 671,76	-1 882,21
8831 Muut rahoituskulut Nordea -92235	-2,30	-2,30	0,00
Muut rahoituskulut	-2,30	-2,30	0,00
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	26 443,73	28 325,94	-1 882,21
VOITTO / TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	23 621,32	25 541,17	-1 919,85
TILIKAUDEN VOITTO / TAPPIO	23 621,32	25 541,17	-1 919,85

Hollola

Riskien hallinta, Hollolan kunnan strategiset riskit

Riski	Ilmeneminen (miten näkyy käytännössä)	Todennäköisyys ¹⁾	Merkittevyys ²⁾	Hallintatoimenpiteet	Vastuhenkilö	Vaikutus	Tilanne 31.8.2023
Sosiaalisten ongelmien kasvu kuten syrjäytyminen ja työttömyys	Yksinäisyyden kokemusten kasvu, syrjäytymisen ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvu.	2	2	Yksinäisyyttä, syrjäytymistä ja työttömyyttä vähentävien toimenpiteiden lisääminen ja osallisuuden edistäminen.	työllisyysvastavaa, vapaa-aikapäällikkö, hallinto- ja talousjohtaja	Palveluiden tarve kasvaa, kustannukset kasvavat	Kunnan palvelut ovat avautuneet korona-ajan jälkeiseen tilaan. Käyttäjämäärät nousevat ja ihmisten sosiaalinen vuorovaikutus lisääntynyt. Pandemian jälkivaikutukset silti nähtävillä.
Henkilöstön saatavuus	Avainhenkilöiden ja tiettyjen henkilöstöryhmien vaihtuvuus ja saatavuus, joita ei pystytä korvaamaan ostopalveluin.	2	2	Johtamisjärjestelmän ja työn johtamisen työkalujen uudistaminen. Aktiivinen rekrytointi, optimaaliset kelpoisuusehdot, työhyteistötaitojen kehittäminen, rekrytointiprosessin kehittäminen	Koko johtoryhmä/kaikki palvelualueet, henkilöstöjohtaja	Palvelutuotanto vaarantuu, kustannukset nousevat	Joissakin erikoistehtävissä tunnistettu vaikeuksia saada kyvykkäitä hakijoita avoimiin tehtäviin. Kevään henkilöstövaihtuvuus joissakin yksiköissä ollut yllättävän korkea.
Kunnan veto-voima heikenee	Yritysten määrä laskee, muuttotappion kasvu.	2	3	Markkinointi ja viestintä – positiivisen kuntakuvan edistämiseksi, tarpeiden mukaiset palvelut, keskustan elävöittämiseksi tehtävät toimet, yritysmarkkinointiin panostaminen. Kysynnän ja tarjonnan synkronointi perustelu: jos näin ei tehdä ennakoivasti, käytettävää rahoitusta vetovoiman edistämiseen vähemmän ja vähemmän.	Koko johtoryhmä/kaikki palvelualueet	Vaikuttavat palvelurakenteeseen kustannuksia nostavasti ja heikentävät palvelutasoa. Kunta näivettyy. Verorahoitus heikenee.	Markkinoinnin kokonaisuohjelma valmistui keväällä ja sen pohjalle laaditaan markkinointisuunnitelma vuosille 2023–2025. Kesän jälkeen organisaatio on uudistanut kunnan kotisivut, jotka avautuivat loka-kuussa.
Tulorahoituksen heikentyminen	Kustannustason merkittävät nousut. Investointitaso. Lainamäärä kasvu, jonka johdosta rahoitusriskit kasvavat. Kertynyt ylijäämä pienenee.	2	3	Perustehtävien sekä investointien priorisointi ja mahdollinen karsinta, palveluverkon tarkastelu, rahoitusriskeiltä suojautumisen välineiden käyttäminen	Koko johtoryhmä/kaikki palvelualueet	Palveluiden taso heikenee. Investoinnit lykkääntyvät ja korjausvelka kasvaa.	Toistaiseksi tulorahoitus ollut vahvasti positiivinen, vuoden 2022 verohäntätilitysten johdosta. Vuoden 2023 verotulopohja on vahvistunut.

Hollola

Riski	Ilmeneminen (miten näkyy käytännössä)	Todennäköisyys ¹⁾	Merkittevyys ²⁾	Hallintatoimenpiteet	Vastuhenkilö	Vaikutus	Tilanne 31.8.2023
Toimintaympäristön ennakoimattomuus	Ennakoitavuus muuttuu nopeasti, äkillisten tilanteiden vaatimien resurssien rajallisuus, kunnille uusia velvoitteita yllättäen ilman lisärahoitusta, lainsäädännön muutokset, kuntien roolin muuttuminen, poikkeusjärjestelyt.	2	3	Sopeutuminen, toimintamallien muuttaminen toimintaympäristön muutokseen vastaamiseksi	Koko johtoryhmä/kaikki palvelualueet	Palvelutuotantorakenne ei vastaa riittävän nopeasti muutokseen tai odotuksiin, eriarvoistuminen lisääntyy, talouden tasapaino heikkenee.	Ympäristöterveyshuollon siirtyminen kunnan tuotettavaksi ollut alkuvuonna lisäpanostusta vaativaa. Paineen tasaantumine todettu kesän jälkeen. Valtakunnallinen TE24-uudistus on lisännyt työkuormaa.
Laajoihin kansanjoukkoihin kohdistuvat uhat	pandemiat, turvallisuusuhat, pitkäkestoiset valmiustilat	3	3	Valmiussuunnitelmien ajantasaisuus, harjoitukset, poikkeustilaohjeet, tietoturvallisuudesta ja viestinnästä huolehtiminen	Koko johtoryhmä/kaikki palvelualueet	palveluverkkoa koskevat rajoitukset, turvattomuuden ja epävarmuuden kasvu, kustannusten nousu	Valmiussuunnittelua jatkettu ja strateginen valmiussuunnitelma viedään valtuustolle syksyllä 2023.
Tietojärjestelmäriskit	ongelmat tietoverkossa, kyberrikollisuus	3	2	Tietoturvariskitietoisuus ja -taidot, tietohallinnon tiekartta kehittämisessä	Konsernipalvelut/ tietohallinto	Palvelutuotannon hidastuminen / lamautuminen, tiedonkulun ongelmat	Omavalvontakyvykkyyttä on edistetty. Henkilökunnan tietoisuutta tietoturvan näkökulmasta on pyritty parantamaan koulutusta ja perehtymistä lisäämällä.

1) 1= epätodennäköinen, 2= todennäköinen, 3= erittäin todennäköinen

2) 1= riski on pieni, 2= riski on suuri, 3= riski on erittäin suuri